

Zhodnocení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.02.1981, sp. zn. Cpj 159/79, ECLI:CZ:NS:1981:CPJ.159.1979.1

Číslo: 21/1981

Právní věta: K některým otázkám praxe soudů a státních notářství ve věcech soudního výkonu rozhodnutí

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.02.1981

Spisová značka: Cpj 159/79

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Zhodnocení

Hesla: Náklady řízení civilního, Podmínky řízení civilního, Výkon rozhodnutí, Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 21/1981 sb. rozh.

K některým otázkám praxe soudů a státních notářství ve věcech soudního výkonu rozhodnutí

(Ze zhodnocení rozhodování soudů a státních notářství při výkonu rozhodnutí; Nejvyššího soudu České socialistické republiky z 18. 2. 1981, [Cpj 159/79](#).)

A. Obecně o soudním výkonu rozhodnutí

1. Podmínky řízení

Část pátá občanského soudního řádu 1) nemá zvláštní ustanovení o podmínkách řízení ve věcech soudního výkonu rozhodnutí. Ustanovení § 254 o. s. ř. obsahuje v odstavci 1 odkaz na ustanovení předcházejících částí občanského soudního řádu, kterých je třeba použít v případech, pro něž v části páté občanského soudního řádu není uvedeno výslovně jinak; ustanovení § 254 odst. 2 o. s. ř. vylučuje jen přerušení řízení, prominutí zmeškání lhůty a návrh na obnovu řízení. I v řízení o soudní výkon rozhodnutí je tedy třeba se při vyřizování návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zabývat především tím, zda jsou dány podmínky řízení (§ 103 o. s. ř.), tj. zejména, zda tu je návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, zda je dána pravomoc soudu a jeho příslušnost, zda tu jsou způsobilí účastníci řízení, případně zda jsou v řízení řádně zastoupeni, a zda provedení řízení nebrání překážka věci

zahájené. Není-li splněna některá z podmínek řízení, závisí další postup soudu na tom, zda jde o nedostatek, který nelze odstranit a pro který musí být řízení o soudní výkon rozhodnutí zastaveno (§ 104 odst. 1 o. s. ř.). Lze-li nedostatek podmínek řízení odstranit, je soud povinen pokusit se o jeho odstranění, a teprve nepodaří-li se jej odstranit, řízení o výkon rozhodnutí zastaví (§ 104 odst. 2 o. s. ř.).

V některých případech dochází v praxi soudů nesprávně k zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, ač mělo být řízení o výkon rozhodnutí správně zastaveno pro nedostatek podmínek řízení nebo z jiného důvodu.

Ve věci sp. zn. E 149/79 okresního soudu v Lounech došlo nesprávně k zamítnutí návrhu na výkon rozhodnutí pro překážku věci zahájené.

Okresní soud v Děčíně rovněž nesprávně zamítl návrh na výkon rozhodnutí ve věci sp. zn. E 53/79 z důvodu nezaplacení soudního poplatku místo toho, aby řízení o výkon rozhodnutí zastavil.

V praxi soudů dochází k některým pochybením také při posuzování otázky procesní způsobilosti účastníků řízení, což mívá mnohdy původ již v řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí, jehož výkon má být nařízen. Vyskytují se i případy, v nichž soud nejedná se zákonnými zástupci účastníků.

Jedním z nejčastějších pochybení je skutečnost, že není věnována pozornost právní subjektivitě účastníků řízení, pokud má význam pro posouzení způsobilosti být účastníkem řízení. To se často vyskytuje ve věcech výkonu rozhodnutí k uspokojení pohledávek výchovných ústavů na ošetřovné, o němž rozhodl soud. Není dodržován metodický pokyn ministerstva školství, zdravotnictví a Státního úřadu důchodového zabezpečení z 30. 12. 1967, uveřejněný ve sdělení č. 4/1968 Sbírky instrukcí ministerstva spravedlnosti, který stanoví, že návrh na soudní výkon rozhodnutí k vymožení ošetřovného podá v těch případech, v nichž výchovné zařízení není oprávněno jednat vlastním jménem, příslušný národní výbor. V řadě věcí vystupují jako oprávnění přímo výchovná zařízení, o jejichž právní subjektivitě lze pochybovat (dětské domovy, ústavy sociální péče atd.).

K podmínkám řízení patří i prokázání plné moci. Soudy netrvají vždy důsledně na tom, aby advokát, který v zastoupení účastníka podává návrh na soudní výkon rozhodnutí, předkládal plnou moc a spokojují se odkazem na plnou moc předloženou v dřívějším soudním řízení. Plné moci, kterých používají advokátní organizace (tiskopis SEVT - 55 097 5) obsahují zmocnění i k „vymáhání nároků“; z toho lze dovodit, že by plná moc udělená účastníkem advokátovi v dřívějším řízení opravňovala k zastupování i v řízení o soudní výkon rozhodnutí. Soud se však nesmí spokojit jen s odkazem na tuto plnou moc, aniž by si její existenci ověřil a aniž by o tom učinil záznam ve spise.

Ve věci okresního soudu v Českých Budějovicích sp. zn. E 856/78 podal návrh v zastoupení účastníka advokát; ve spise však není plná moc ani odkaz na plnou moc založenou ve spise týkajícím se řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí, jež je podkladem soudního výkonu rozhodnutí.

Za nedostatečné prokázání zmocnění k zastupování je nutno považovat i případy, kdy za účastníka podává návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí advokát, který odkazuje na plnou moc založenou u jiného soudu jako tzv. plnou moc prezidiální. Z ustanovení § 31 odst. 1 o. z. a § 28 odst. 1 o. s. ř. nelze vyvodit, že by plná moc mohla být udělena jen pro určitou občanskoprávní věc a že by nebylo možné udělit všeobecnou plnou moc opravňující zastupovat v každém soudním řízení. Občanský soudní řád ani jednací řád pro okresní a krajské soudy 2) neupravují možnost založit takovou plnou moc do spisů soudní správy a v konkrétní věci se na ni odvolat; žádné ustanovení těchto předpisů však uvedenou možnost nevylučuje a naopak příloha č. 5 k jednacímu řádu pro okresní a krajské soudy uvádí v seznamu hesel určených k zakládání věcných správních spisů i heslo „Plné moci“, takže s tímto postupem zřejmě počítá. Počítá s ním i sdělení ministerstva spravedlnosti

ČSR č. 13/1969 Sbírky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti ČSR, které předpokládá možnost, aby se zástupce státního orgánu nebo socialistické organizace odvolal na všeobecnou plnou moc uschovanou ve správních spisech soudu, u něhož má být řízení provedeno. Nelze však považovat za správnou praxi, která připouští uložení všeobecné plné moci u krajského soudu pro celý jeho obvod. Takový postup by bránil soudu, aby se mohl nahlédnutím do originálu dokladu ve správních spisech přesvědčit, zda orgán nebo organizace je v řízení řádně zastoupena.

Soudy musí věnovat pozornost i tomu, zda provedení řízení o výkon rozhodnutí nebrání překážka již zahájeného řízení. O překážku věci zahájené jde tehdy, jestliže mezi týmiž účastníky pro stejnou pohledávku přisouzenou jedním rozhodnutím byl podán opětovně návrh na stejný způsob výkonu a nebyl-li dosud pravomocně nařízen výkon podle původního návrhu s účinky podle ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř.

Okresní soud v Olomouci usnesením ze 14. 3. 1978 č. j. E 230/78-1 nařídil k návrhu oprávněného soudní výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 500 Kčs s příslušenstvím. Dne 14. 7. 1978 došel tomuto soudu nový návrh oprávněného směřující proti témuž povinnému, jímž se oprávněný domáhal nařízení výkonu rozhodnutí k uspokojení stejné pohledávky (podle téhož titulu a týmž způsobem). Okresní soud v Olomouci usnesením ze dne 6. 9. 1978 č. j. E 797/78-3 návrh zamítl s odůvodněním, že výkon rozhodnutí byl již na základě předchozího návrhu oprávněného pravomocně nařízen a bude v něm pokračováno převedením na nového plátce mzdy povinného. Pochybení soudu tu spočívá nejen v tom, že návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítl, když podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. přicházelo v úvahu zastavení řízení, ale i v tom, že si neověřil, zda v prvním případě skutečně došlo k účinnému postižení mzdy povinného. Podle zprávy plátce mzdy založené ve spise okresního soudu v Olomouci sp. zn. E 230/78 na č. l. 5 nebyly provedeny žádné srážky ze mzdy povinného, protože „v té době“ již rozvázal pracovní poměr.

Část pátá občanského soudního řádu má zvláštní ustanovení o místní příslušnosti v § 252 odst. 1 až 4. Tato úprava se však nevztahuje na výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a na spory vznikající z provádění výkonu rozhodnutí.

Otázka příslušnosti soudu ve věcech výkonu rozhodnutí nečiní soudům potíže. Stále však přežívá nesprávná praxe, podle níž soud po zjištění nepřislušnosti postupuje věc příslušnému soudu zcela neformálně stručným přípisem nebo jen referátem ve spise. Občanský soudní řád nemá v části páté zvláštní ustanovení o tom, jak má soud postupovat, jestliže zjistí, že není dána jeho příslušnost k řízení o výkonu rozhodnutí. Proto je třeba užít ve smyslu ustanovení § 254 odst. 1 o. s. ř. obecného ustanovení § 105 odst. 2 a 3 o. s. ř. Zjistí-li soud, že není místně příslušný, postupuje podle ustanovení § 105 odst. 2 a 3 o. s. ř.; místní příslušnost však zkoumá jen do nařízení výkonu rozhodnutí. Neformální postoupení věci pouhým přípisem je možné jen v případě, že návrh na nařízení výkonu rozhodnutí byl sepsán u nepřislušného soudu (a zapsán v rejstříku Nc) nebo jestliže oprávněný podal návrh na výkon rozhodnutí u soudu, který vydal rozhodnutí, jež je podkladem soudního výkonu rozhodnutí, ač tento soud není k řízení o výkon rozhodnutí příslušný. Pro tyto případy je postup soudu upraven v ustanoveních § 261 odst. 3 o. s. ř. a § 120 jednacího řádu pro okresní a krajské soudy. V těchto případech se návrh také nezapisuje do rejstříku E. Příslušné oddělení soudu na návrhu potvrdí, zda a v jakém rozsahu je rozhodnutí (soudní smír) vykonatelné. V potvrzení uvede také druh nároku jakož i údaj o tom, kdy rozhodnutí nabylo právní moci. Návrh se zašle příslušnému soudu a ve spise, v němž byl vydán podklad pro výkon rozhodnutí, se poznamená, kterému soudu byl návrh zaslán.

V případě nedodržení postupu předepsaného v ustanovení § 105 odst. 2 a 3 o. s. ř. ve věcech, v nichž nelze postupovat podle ustanovení § 261 odst. 3 o. s. ř., je účastník řízení (zejména oprávněný) zbaven možnosti bránit se postoupení věci jinému soudu.

Jen ojediněle byly zjištěny případy, v nichž výkon rozhodnutí nařídil místně nepřislušný soud.

Okresní soud v Karlových Varech ve věci sp. zn. 23 E 79/79 přehlédl novelizované ustanovení § 252 odst. 4 o. s. ř., neboť v obvodu jeho působnosti bydlel povinný, nikoliv však nezletilá oprávněná a její matka, již byla nezletilá svěřena do výchovy.

Ve věcech soudního výkonu rozhodnutí pro výživné nezletilých dětí může být příslušnost přenesena na jiný soud, je-li to v zájmu nezletilého a jsou-li pro takový postup závažné důvody (§ 252 odst. 4 o. s. ř.). K přenesení příslušnosti může dojít na návrh některého z účastníků nebo i bez návrhu. Jestliže návrh podá některý z účastníků, nestačí zaslat mu pouhé vyrozumění dopisem, proč nelze příslušnost přenést na jiný soud. Usnesení o přenesení příslušnosti vydává soudce a v případech soudního výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, přikázáním pohledávky nebo prodejem movitých věcí také soudní tajemník nebo justiční čekatel [srov. ustanovení § 13 odst. 1 bod B písm. d) a odst. 3 jednacího řádu pro okresní a krajské soudy]. Usnesení, proti němuž je přípustný opravný prostředek, musí být doručeno oprávněnému (zákonnému zástupci), povinnému a plátcí mzdy. Jde-li o usnesení vydané soudním tajemníkem nebo justičním čekatelem, může odvolání účastníka zcela vyhovět soudce (§ 374 odst. 3 o. s. ř. a § 14 jednacího řádu pro okresní a krajské soudy). Podmínky přenesení příslušnosti na jiný soud nelze mechanicky ztotožňovat s podmínkami přenesení příslušnosti v řízení ve věcech péče o nezletilé podle ustanovení § 177 odst. 2 o. s. ř. Ustanovení § 252 odst. 4 o. s. ř. vyžaduje, aby byla dána vzájemná jednota dvou předpokladů k takovému postupu, tj. závažných důvodů i zájmu nezletilého dítěte. Soudy se v tomto směru řídí výkladem uvedeným v č. 1/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 10).

2. Náležitosti návrhů na soudní výkon rozhodnutí

Návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí může být písemný, ale lze jej podat i ústně do protokolu (§ 79 odst. 1 o. s. ř. a § 42 odst. 1, 2 o. s. ř.). K sepsání návrhu je oprávněn soudce, případně pracovník, který je k tomu pověřen předsedou soudu podle ustanovení § 13 odst. 1 bod B písm. a) jednacího řádu pro okresní a krajské soudy.

Část pátá občanského soudního řádu má samostatné ustanovení o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí v § 261 odst. 1 a 2 o. s. ř. Kromě náležitostí předepsaných citovaným ustanovením musí mít návrh (písemný i sepsaný do protokolu u soudu) obecné náležitosti podání uvedené v ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř., případně náležitosti návrhu na zahájení řízení uvedené v ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř., pokud je ustanovení § 261 odst. 1, 2 o. s. ř. přímo neuvádí. Musí proto návrh obsahovat také údaje o jménu, příjmení, zaměstnání a bydlišti účastníků (tj. oprávněného a povinného), popřípadě také jejich zástupců. Tyto údaje musí souhlasit s údaji uvedenými v rozhodnutí, jež je podkladem soudního výkonu rozhodnutí. Nastala-li v tomto směru u některého z účastníků změna, je nutné tuto skutečnost uvést v návrhu, aby bylo možné posoudit věcnou legitimaci oprávněného i povinného. Nejsou-li uvedené náležitosti splněny, stará se soud o odstranění nedostatků a vad návrhu, a to zpravidla tím, že vyzve účastníka, aby nedostatek náležitostí v poskytnuté lhůtě odstranil. S výzvou k odstranění nedostatků náležitostí návrhu, pro něž by nebylo možné v řízení pokračovat, je třeba zároveň spojit poučení o tom, že nebude-li nedostatek odstraněn, bude řízení zastaveno (§ 43 odst. 2 o. s. ř.). To se týká i nesplnění povinnosti oprávněného, aby v návrhu uvedl zaměstnání i bydliště povinného, a pokud nemá povinný bydliště, alespoň místo jeho pobytu (§ 85 odst. 1 a § 252 odst. 1 o. s. ř.).

K návrhu na soudní výkon rozhodnutí je třeba připojit stejnopis vykonávaného rozhodnutí, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti (§ 261 odst. 2 o. s. ř.), pokud se návrh na výkon rozhodnutí nepodává u soudu, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně a který potvrdí vykonatelnost přímo na návrhu (§ 261 odst. 3 o. s. ř.).

Okresní soud v Lounech ve věci sp. zn. E 106/79 správně vyzval oprávněného, aby předložil rozhodnutí, jehož výkon měl být nařízen, opatřené doložkou vykonatelnosti. Opomněl však oprávněného poučit o následcích neuposlechnutí výzvy; proto odvolací soud k odvolání oprávněného usnesení o zastavení řízení správně zrušil.

Ve věcech soudního výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy mají podávané návrhy zpravidla všechny potřebné náležitosti, zejména pokud jsou podávány organizacemi, které mají podnikové právníky, nebo jsou-li podávány advokátem v zastoupení účastníků. Pokud některé náležitosti v návrhu chybějí, usilují soudy obvykle o odstranění vad podání.

Dochází však i k tomu, že v návrhu není uvedeno bydliště povinného a soud se nepostará o odstranění této vady podání, takže chybí podklad pro posouzení místní příslušnosti soudu.

Ve věci sp. zn. E 145/78 okresního soudu v Děčíně bylo namísto bydliště povinného nesprávně uvedeno „t. č. Keramické závody Most“.

Ve věci sp. zn. E 348/78 okresního soudu v Teplicích postrádal návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí jak označení plátce mzdy, tak přesnou adresu povinného. Soud nevyzval oprávněného k doplnění návrhu a sám obtížně zjišťoval, kde povinný bydlí a kde je zaměstnán. V důsledku toho byl výkon rozhodnutí nařízen až po sedmi měsících od podání návrhu.

Zákonem předpokládané účinky pro vztah mezi oprávněným, povinným a plátcem mzdy (§ 280 odst. 3 a § 282 odst. 1, 3 o. s. ř.) mohou nastat jen tehdy, je-li jako plátce mzdy označena organizační složka, jež má způsobilost mít práva a povinnosti (§ 19 odst. 1 o. s. ř.) a tedy má právní subjektivitu 3) , a že takové organizaci bylo také řádně doručeno. Vyplývá to z ustanovení § 261 odst. 1 o. s. ř., podle něhož je plátcem mzdy „organizace, vůči které má povinný nárok na mzdu“.

Jen proti takovému plátcí mzdy lze úspěšně uplatnit nároky uvedené v ustanovení § 292 nebo § 296 odst. 1 o. s. ř. (za podmínek tam uvedených), případně mu uložit pořádkovou pokutu ve smyslu ustanovení § 296 odst. 2 o. s. ř.

Jestliže proto oprávněný označí za plátce mzdy jen složku organizace, která nemá právní subjektivitu, a jestliže soud tento nedostatek nezjistí a doručí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí této složce organizace, půjdou na vrub oprávněného případné nepříznivé důsledky (např. nebude se vztahovat nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř. na mzdu povinného u nového plátce mzdy). Povinnost soudu pečovat podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. o opravu, případně o doplnění nesprávného či neúplného podání, lze vztáhnout jen na případy, kdy podání vzbuzuje důvodné pochybnosti (např. je-li za plátce mzdy označen závod, provozovna apod.), nebo je-li soudu z vlastní činnosti známo, která složka organizace má právní subjektivitu, případně který orgán organizace je oprávněna za ni jednat a lze mu proto doručovat písemnosti s odpovídajícími právními účinky (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 25/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, týkající se odštěpného závodu organizace zapsaného v podnikovém rejstříku).

Pokud by se mělo doručováním usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí nižší složce organizace dosáhnout urychlení výkonu rozhodnutí o dobu, kterou by si vyžádalo předání příkazu k provádění srážek ze mzdy mezi vyšší a nižší složkou organizace, je třeba mít na zřeteli, že by byly zachovány účinky doručení plátcí mzdy jen za předpokladu, že bylo řádně doručeno v rozhodné době té složce organizace, která má právní subjektivitu.

Ve věci sp. zn. E 1/78 okresního soudu Praha-západ byl v usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí nesprávně uveden podle návrhu oprávněného jako plátce mzdy „Hotel Haná Kroměříž“ a na tuto adresu bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Šlo však jen o provozovnu

Restaurací a jídelen, podnikové ředitelství Kroměříž.

Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou ve věci sp. zn. E 4/78 doručil rozhodnutí nařizující výkon rozhodnutí nesprávně Dopravnímu závodu ČSAD č. 504 v Rychnově na Kněžnou.

Ve věci sp. zn. E 733/78 okresního soudu v Českých Budějovicích byl jako plátce mzdy označen „Státní statek – mzdová účtárna Horní Stropnice“, ač šlo jen o středisko odštěpného závodu.

V praxi soudů se stává, že oprávněný v návrhu na soudní výkon rozhodnutí označí za plátce mzdy organizaci, o níž sice předpokládá, že u ní povinný pracuje, avšak soudu je známo (např. z jiných spisů téhož soudu), že povinný již pracuje u jiné organizace. V souladu s účelem řízení o výkon rozhodnutí a s povinností uloženou soudům v ustanovení § 5 o. s. ř. může soud v součinnosti s oprávněným (např. postupem podle ustanovení § 101 odst. 3 o. s. ř.) doplnit návrh uvedením nového plátce mzdy tak, aby usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí obsahovalo skutečného plátce mzdy. Bez součinnosti s oprávněným však takový postup není správný, neboť ve svých důsledcích znamená nahrazení projevu vůle oprávněného v otázce podstatné náležitosti návrhu.

Z tohoto hlediska nepostupoval správně okresní soud v Táboře ve věci sp. zn. E 147/78. Oprávněný uvedl v návrhu jako plátce mzdy Masokombinát Planá nad Lužnicí. Soudní tajemník učinil do spisu záznam, že podle trestních spisů má povinný nastoupit výkon trestu odnětí svobody. Ve spise stanovil lhůtu „do nástupu trestu“; potom ve spise následoval záznam o tom, že povinný nastoupil do výkonu trestu, a usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí s označením plátce mzdy „Věznice České Budějovice“.

3. Vykonatelné rozhodnutí

Předpokladem pro nařízení soudního výkonu rozhodnutí je vedle náležitostí návrhu vykonatelné rozhodnutí jako podklad tohoto výkonu, tj. listina vydaná k tomu oprávněným orgánem (§ 251 a § 274 o. s. ř.), která má potřebnou formu a obsah a která ukládá určitému subjektu povinnost něco plnit.

Soud se proto před nařízením výkonu rozhodnutí zabývá tím, zda předložený podklad pro výkon rozhodnutí má potřebné formální náležitosti, zejména zda byl vydán oprávněným orgánem a zda je vykonatelný z hlediska ustanovení § 161, § 162 nebo § 171 o. s. ř. (v případech uvedených v ustanovení § 274 o. s. ř. pak podle příslušných jiných předpisů). I když soud vychází především z připojeného stejnopisu rozhodnutí, opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti (§ 261 odst. 2 o. s. ř.), případně z potvrzení vykonatelnosti vyznačeného přímo na návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (§ 261 odst. 3 o. s. ř.), je oprávněn a povinen v případě pochybností provést potřebná zjištění přímo ze spisu o řízení, v němž bylo vydáno vykonávané rozhodnutí (zejména zjištění o tom, zda rozsudek byl řádně doručen). U podkladů pro soudní výkon rozhodnutí uvedených v ustanovení § 274 o. s. ř. může však soud zkoumat jen to, zda doložka vykonatelnosti byla vydána orgánem k tomu oprávněným.

Není-li rozhodnutí dosud vykonatelné, soudy návrh na výkon rozhodnutí zamítají.

Okresní soud v Liberci správně zamítl ve věci sp. zn. E 317/78 návrh na soudní výkon rozhodnutí po zjištění, že při doručování vykonávaného rozhodnutí došlo k záměně adresátů.

Obvodní soud pro Prahu 1 správně zamítl návrh ve věci sp. zn. 16 E 257/79 po zjištění, že rozsudek nebyl povinnému doručen.

Obvodní soud pro Prahu 5 rovněž správně zamítl návrh ve věci sp. zn. E 84/78 po zjištění, že vykonávané rozhodnutí není ještě vykonatelné.

Je nezbytným předpokladem pro nařízení výkonu rozhodnutí, aby práva a jim odpovídající povinnosti byly ve vykonávaném rozhodnutí určeny přesným a nepochybným způsobem. Rozhodnutí musí vždy obsahovat přesnou individualizaci oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, jakož i přesný rozsah a obsah plnění. Rozhodnutí, které tyto náležitosti nemá, není rozhodnutím vykonatelným a nemůže být podkladem pro výkon rozhodnutí. Bude-li soudní výkon rozhodnutí, jež tyto požadavky nesplňuje, přesto nesprávně nařízen, musí být výkon v každém stadiu řízení i bez návrhu zastaven [§ 268 odst. 1 písm. a) a § 269 odst. 1 o. s. ř.]. Byla-li vykonávaným rozhodnutím více dlužníkům uložena vůči věřiteli povinnost k dělitelnému plnění, aniž bylo vysloveno, kolik je který z nich povinen např. zaplatit, je třeba pro účely řízení o výkon rozhodnutí z ustanovení § 74 odst. 2 a § 75 odst. 1 o. z. analogicky dovodit, že dlužníci jsou povinni plnit věřiteli rovným dílem, a není tedy důvodů k nevyhovění návrhu pro uvedený nedostatek (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 20/1970 Sbírky soudních rozhodnutí).

Městský soud v Brně správně zamítl ve věci sp. zn. 27 E 199/79 návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, když trestní příkaz okresního soudu v Blansku neukládal povinnému žádnou platební povinnost vůči socialistické organizaci, která vystupovala jako oprávněná.

Tentýž soud správně ve věci sp. zn. 26 E 814/79 částečně zamítl návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, pokud byl vymáhán i poplatek z prodlení, neboť v tomto směru nebyl návrh podložen výrokem vykonatelného rozhodnutí, jenž by takovou povinnost ukládal.

Okresní soud v Chrudimi správně ve věci sp. zn. E 270/79 zamítl návrh na soudní výkon rozhodnutí vyklizením části pozemku, která nebyla ve vykonávaném rozhodnutí dostatečně identifikována. Krajský soud v Hradci Králové správně usnesení okresního soudu potvrdil a dal podnět k podání stížnosti pro porušení zákona proti nesprávnému pravomocnému rozhodnutí, jež mělo být podkladem pro výkon rozhodnutí a které pak bylo Nejvyšším soudem ČSR zrušeno.

Některé soudy postupují nesprávně při vymáhání nákladů státu soudním výkonem rozhodnutí. Návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí pro tyto pohledávky podává vymáhající úředník soudu, který však nesprávně sám opatřuje návrh razítkem o vykonatelnosti rozhodnutí, případně jen vlastním záznamem, ač vykonatelnost může vyznačit jen vedoucí toho oddělení soudu, v němž bylo vykonávané rozhodnutí vydáno (srov. ustanovení § 33 jednacího řádu pro okresní a krajské soudy).

Ojedinele došlo k tomu, že byl nařízen soudní výkon rozhodnutí ohledně vyšší částky, než na kterou zněl vykonávaný rozsudek.

Okresní soud v Jičíně ve věci sp. zn. E 261/78 v souladu s návrhem oprávněné České státní spořitelny nařídil výkon rozhodnutí srážkami z důchodu povinného k uspokojení pohledávky oprávněné v částce 1451 Kčs s příslušenstvím, ač rozsudkem, jenž byl podkladem výkonu rozhodnutí, byla přisouzena pohledávka jen v částce 1388 Kčs s příslušenstvím. Usnesení nabylo právní moci dne 16. 8. 1978. Usnesením ze 4. 9. 1978 pak soud opravil výrok usnesení nařizujícího výkon rozhodnutí tak, že tento výkon se vede k uspokojení pohledávky oprávněné v částce 1388 Kčs s příslušenstvím. Soud tu přehlédl, že v případě, kdy oprávněný navrhuje výkon rozhodnutí pro pohledávku vyšší, než byla vykonávaným rozhodnutím přiznána, přichází v úvahu částečně zamítnutí návrhu a v případě, že byl výkon nesprávně nařízen v souladu s takovým návrhem, potom je možná náprava postupem podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. bez ohledu na to, zda je usnesení nařizující výkon rozhodnutí v právní moci či nikoliv. Postup podle ustanovení § 164 o. s. ř. by byl na místě jen v případě chyby v psaní, počtech či jiné zřejmé nesprávnosti, k níž došlo v činnosti soudu, ač návrh byl učiněn v souladu s vykonávaným rozhodnutím.

4. Podklady pro soudní výkon rozhodnutí uvedené v ustanovení § 274 o. s. ř.

Ve většině případů dochází k soudnímu výkonu těch rozhodnutí, jež byla vydána v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení soudním, a jen ojediněle jde o výkon rozhodnutí vydaných jinými orgány. V těchto případech jde zpravidla o rozhodnutí státních notářství, o rozhodnutí národních výborů, jimiž se ukládá povinnost vyklidit byt, o smíry uzavřené před rozhodčí komisí, nebo o rozhodnutí orgánů státní zdravotní správy, popřípadě o výkazy dlužných telekomunikačních poplatků.

Rozhodnutí (výkazy nedoplatků apod.) jiných orgánů vypočtená v ustanovení § 274 písm. b) až h) o. s. ř. musí mít listinnou formu odpovídající příslušným procesním předpisům stanoveným pro řízení, v němž byly vydány. Musí být vykonatelné podle těchto předpisů. Tam, kde lhůtu k plnění nestanoví přímo sám příslušný procesní předpis, musí být přesně vymezena i lhůta k plnění. Nebyla-li v rozhodnutí správního orgánu stanovena lhůta k plnění a není-li tato lhůta stanovena ani příslušným předpisem, nemůže ji určit soud při soudním výkonu rozhodnutí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 78/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). K návrhu na soudní výkon rozhodnutí je i v těchto případech třeba připojit rozhodnutí, jež je podkladem tohoto výkonu, opatřené potvrzením o jeho vykonatelnosti. Potvrzením je opatří orgán, který rozhodnutí vydal nebo jemuž je taková povinnost uložena právním předpisem, u smírů a dohod ten orgán, který je schválil (§ 275 odst. 1

o. s. ř.). Soud při nařizování výkonu rozhodnutí nezkoumá správnost doložky vykonatelnosti rozhodnutí vydaných jinými orgány, ale jen to, zda byla vydána orgánem k tomu oprávněným (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 40/1978 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 581). Rozhodnutí správního orgánu lze však soudním výkonem rozhodnutí vykonat jen ve lhůtě tří let uvedené v ustanovení § 71 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb. /4/ Jde o lhůtu prekluzivní.

V rozhodnutí uveřejněném pod č. 24/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek bylo uvedeno, že lze nařídit soudní výkon rozhodnutí na podkladě vykonatelných rozhodnutí zdravotnických zařízení (včetně platebních výměrů a výkazů o nedoplatecích), vydaných v rámci působnosti těchto orgánů rozhodovat o právech a povinnostech občanů, jež vznikají v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb ve smyslu ustanovení § 77 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb. To platí i o vykonatelných platebních výměrech o příplatcích a o výkazech nedoplatků sestavených na základě vykonatelných platebních výměrů podle ustanovení § 65 odst. 5 vyhlášky č. 42/1966 Sb. Zdravotnická zařízení státu plní tím, že v rámci své pravomoci vydávají rozhodnutí, úkoly orgánů státní správy ve smyslu ustanovení § 274 písm. f) o. s. ř. Jde tu o poplatky, tedy o přednostní pohledávky ve smyslu ustanovení § 279 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

V praxi přicházejí někdy případy nařízení soudního výkonu rozhodnutí vydaného po provedení zkoušky hladiny alkoholu v krvi Widmarkovou metodou s pozitivním výsledkem; je třeba ovšem ověřovat, zda návrh podal orgán s právní subjektivitou.

Vykonatelnými podklady pro výkon rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 274 písm. f) o. s. ř. jsou i výkazy nedoplatků dlužných poplatků za užívání televizních a rozhlasových přijímačů sestavené orgány spojů (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 40/1978 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V některých případech soudy nevěnují dostatečnou pozornost otázce, zda listina, již se oprávněný dovolává jako podkladu pro výkon rozhodnutí, má skutečně povahu rozhodnutí uvedených v ustanovení § 274 písm. b) až h) o. s. ř.

Okresní soud v Prostějově ve věci sp. zn. E 14/78 nařídil k návrhu Úřadu důchodového zabezpečení v Praze výkon rozhodnutí podle „oznámení o odnětí – zastavení výplaty výchovného“. Odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí zamítl, protože uvedené oznámení není podkladem pro výkon rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 274 o. s. ř.

5. Aktivní a pasivní legitimace podle vykonávaného rozhodnutí, případně na základě přechodu povinnosti nebo práva (§ 256 o. s. ř.)

Při nařízení výkonu rozhodnutí musí soud zkoumat věcnou legitimaci z hlediska vykonávaného rozhodnutí, a to jak ohledně osoby oprávněného, tak ohledně osoby povinného. Jestliže je pochybné, zda soudní výkon rozhodnutí je navrhován proti tomu, komu je uložena rozhodnutím povinnost, případně zda výkon navrhuje ten, kdo je podle podkladu pro výkon rozhodnutí skutečně oprávněným, je nutno návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítnout. Výjimku z této zásady upravuje ustanovení § 256 o. s. ř., které připouští možnost nařídit výkon rozhodnutí ve prospěch jiného nebo proti někomu jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný či povinný, za podmínky, že je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo právo z rozhodnutí. Přejedání povinnosti nebo práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu.

Okresní soud v Chomutově ve věci sp. zn. E 1906/78 nařídil výkon rozhodnutí proti osobě označené jako povinný, třebaže tato osoba nebyla totožná s dlužníkem podle vykonávaného rozhodnutí. Pochybení napravil krajský soud v Ústí nad Labem, který odvoláním napadené usnesení změnil a návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítl.

Obvodní soud pro Prahu 5 ve věci sp. zn. E 1518/78 nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného k uspokojení pohledávky ve výši 2704 Kčs s příslušenstvím. K odvolání osoby označené oprávněným jako povinný městský soud v Praze napadené rozhodnutí změnil tak, že se návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítá. Vycházel ze zjištění, že rozsudkem byl zavázán k plnění jiný občan.

Nejčastějším případem, kdy je nutno aplikovat ustanovení § 256 odst. 1 a 2 o. s. ř., jsou případy návrhů České státní pojišťovny, 5) která jako oprávněný navrhuje nařízení soudního výkonu rozhodnutí podle takového rozhodnutí, jež označuje jako oprávněného jiný subjekt, a dovolává se přitom ustanovení § 382 o. z., případně ustanovení § 368 o. z. V případech, kdy přechod práva na Českou státní pojišťovnu vyplývá přímo z právního předpisu (mohlo by jít i o případy uvedené v ustanovení § 13 vyhlášky č. 123/1974 Sb.), 6) postačí k prokázání přechodu práva, jestliže Česká státní pojišťovna doloží, že částku jejíž zaplacení na povinném cestou výkonu rozhodnutí vymáhá, vyplatila pojištěnému, v jehož prospěch zní vykonávané rozhodnutí.

Okresní soud ve Vsetíně ve věci sp. zn. E 158/78 k návrhu České státní pojišťovny nařídil výkon rozhodnutí proti povinnému, aniž zkoumal, zda a v jaké výši Česká státní pojišťovna pojištěnému poskytla plnění z pojištění a zda na ni přešel nárok osoby oprávněné z rozhodnutí.

Okresní soud v Prostějově ve věci sp. zn. E 191/78 nařídil výkon rozhodnutí k návrhu České státní pojišťovny, která se sice v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí dovolávala dokladu o plnění poškozenému, avšak k důkazu tento doklad nepředložila.

6. Zastupování nezletilých dětí v řízení o soudní výkon rozhodnutí

Podle ustanovení § 255 odst. 1 o. s. ř. jsou účastníky řízení o výkon rozhodnutí jen oprávněný a povinný (pokud občanský soudní řád nestanoví jinak). Při vymáhání pohledávky pro výživné je tedy oprávněným nezletilé dítě a povinným rodič, který má výživné platit. Při zastupování nezletilého dítěte v řízení o výkon rozhodnutí pro výživné se připouští, aby při podání návrhu na výkon soudního rozhodnutí k vymození dlužného a běžného výživného pro nezletilé dítě od rodiče zastupoval dítě druhý rodič. 7) Dojde-li však při provádění výkonu rozhodnutí ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem, musí být nezletilému dítěti ustanoven opatrovník podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod., který je pak povinen dítě zastupovat v rozsahu, jenž určí soud, aby ochrana zájmů dítěte byla plně

zajištěna (§ 84 zák. o rod.) a to bez ohledu na případné jiné zájmy některého z rodičů. Jde např. o případy, kdy povinný rodič podá návrh na zastavení výkonu rozhodnutí s odůvodněním, že vymáhané výživné zaplatil.

Při posuzování otázky, zda jde o případ, kdy střet zájmů mezi rodičem a dítětem vyžaduje ustanovení opatrovníka, nerozlišují soudy případy, kdy se povinný rodič domáhá zastavení soudního výkonu rozhodnutí, od případů, kdy návrh na zastavení výkonu rozhodnutí činí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. druhý rodič, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy. Přiznává-li se tomuto rodiči právo, aby bez dalšího zastupoval nezletilé dítě při podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, pak je třeba přiznat mu i právo určité dispozice s tímto řízením, zejména pak právo navrhnout zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

V některých případech je návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí sepsán na příslušném tiskopise u orgánu péče o dítě okresního národního výboru. I v těchto případech je však třeba doručovat usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí zákonnému zástupci dítěte. Některé soudy však tu nesprávně považují ONV – orgán péče o dítě za účastníka řízení a doručují mu i vyrozumění o právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (vzor 190 o. s. ř.), případně i vyrozumění o tom, že povinný přestal u plátce mzdy pracovat nebo že došlo ke změně plátce mzdy.

V praxi soudů není stále ještě jednotný postup v otázce, zda občan, jemuž bylo dítě svěřeno do výchovy podle ustanovení § 45 odst. 1 zák. o rod., je oprávněn zastupovat nezletilé dítě i při vymáhání výživného v případě, že tímto zastupováním nebyl výslovně pověřen (§ 45 odst. 1, věta druhá, zák. o rod.). Podle ustanovení § 255 odst. 1 o. s. ř. jsou účastníky řízení při soudním výkonu rozhodnutí jen oprávněný a povinný, pokud občanský soudní řád nestanoví jinak. Oprávněným při vymáhání výživného je tedy nezletilé dítě a povinným je rodič (rodiče), který má výživné platit. Oprávněný, který nemůže před soudem jednat samostatně, musí být zastoupen zákonným zástupcem (§ 22 o. s. ř.). 8)

V případě, že je dítě svěřeno do pěstounské péče podle zákona č. 50/1973 Sb., uloží soud rodičům, popřípadě jiným občanům povinným poskytovat výživné dítěti, aby toto výživné poukazovali příslušnému národnímu výboru (srov. stanovisko uveřejněné pod č. 30/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 50/1973 Sb. přechází nárok na výživné určené rozhodnutím soudu na stát, a to až do výše poskytovaného příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Případný zbytek se ukládá pro dítě až do jeho zletilosti u národního výboru, který vyplácí příspěvek. Okresní národní výbor na základě rozhodnutí soudu o výživném bude oprávněn vymáhat i tu část výživného, která nepřechází na stát a která se bude na okresním národním výboru pro dítě ukládat až do jeho zletilosti podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 50/1973 Sb. (srov. č. 27/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 490). V těchto případech národní výbor bude vymáhat výživné sám jako svůj vlastní nárok: nezletilé dítě není tu účastníkem řízení o výkon rozhodnutí.

7. Otázka, zda výkon rozhodnutí je nařízen jen v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení pohledávky oprávněného a otázka vhodnosti navrhovaného způsobu výkonu

Výkon rozhodnutí lze nařídit jen v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení pohledávky oprávněného (§ 263 odst. 1 o. s. ř.).

Navrhne-li oprávněný k vydobytí své peněžité pohledávky výkon rozhodnutí několika způsoby zároveň, ačkoli by k jejímu uspokojení zřejmě stačil pouze některý z nich, nařídí předseda senátu výkon rozhodnutí jen tím způsobem, který stačí k uspokojení pohledávky oprávněného (§ 263 odst. 2 o. s. ř.). Soud je povinen posoudit i vhodnost navrženého způsobu výkonu rozhodnutí. Navrhne-li oprávněný výkon rozhodnutí způsobem, který je zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepochopitelnosti

výše pohledávky oprávněného a ceny předmětu, z něhož má být uspokojení této pohledávky dosaženo, může předseda senátu nařídit, a to po slyšení oprávněného, výkon rozhodnutí jiným vhodným způsobem (§ 264 odst. 1 o. s. ř.). Zamítnutí návrhu na nařízení soudního výkonu rozhodnutí pro nevhodnost zužuje zákon jen na případ uvedený v ustanovení § 264 odst. 3 o. s. ř.

Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a z příjmů uvedených v ustanovení § 299 o. s. ř. odpovídá peněžitému charakteru závazku, jehož splnění se cestou výkonu rozhodnutí vynucuje, a nevhodnost tohoto způsobu prakticky nepřichází v úvahu. Posuzování vhodnosti navrhovaného způsobu výkonu rozhodnutí je významné v případech, kdy oprávněný navrhuje výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí.

Okresní soud v Jablonci nad Nisou nařídil ve věci sp. zn. E 273/75 výkon rozhodnutí k uspokojení pohledávky ve výši 55 700 Kčs jednak srážkami ze mzdy povinného, jednak prodejem nemovitosti v hodnotě 40 000 Kčs. Tento postup lze považovat za správný, neboť je zřejmé, že výtěžek získaný prodejem nemovitosti by nestačil k uspokojení oprávněného v celém rozsahu.

Ve věci okresního soudu v Olomouci sp. zn. E 685/78 se domáhal oprávněný nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti k uspokojení peněžité pohledávky. Soud po slyšení oprávněného správně nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, neboť pro nepoměr výše vymáhané pohledávky a ceny nemovitosti považoval navrhovaný způsob výkonu rozhodnutí za zřejmě nevhodný.

8. Postup podle ustanovení § 259 o. s. ř. a poskytování pomoci podle ustanovení § 260 o. s. ř. Součinnost soudů s národními výbory a společenskými organizacemi po nařízení výkonu rozhodnutí

Součinnost soudů s národními výbory a společenskými organizacemi je významným prostředkem preventivní činnosti soudů již ve stadiu před nařízením výkonu rozhodnutí při zajišťování dobrovolného splnění povinnosti (§ 259 odst. 2 o. s. ř.). Zákonným předpokladem pro tuto činnost soudu je to, aby oprávněný o ni před nařízením soudního výkonu rozhodnutí požádal. Význam této součinnosti byl zdůrazněn již ve zhodnocení praxe soudů a ve stanovisku uveřejněném pod č. 48/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

V praxi soudů dochází nadále zřídka k požádání o součinnost národního výboru a společenské organizace za tím účelem, aby po nařízení výkonu rozhodnutí byl povinný veden k dobrovolnému splnění toho, co mu rozhodnutí ukládá (§ 265 odst. 1 o. s. ř.). Tento postup však prakticky nepřichází v úvahu u nejčastěji prováděných soudních výkonů rozhodnutí srážkami ze mzdy, při nichž dochází k nucenému provádění srážek ihned poté, kdy je plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí (§ 282 odst. 1 o. s. ř.).

Ze způsobů a forem součinnosti soudů s národními výbory, které občanský soudní řád předpokládá v průběhu soudního výkonu rozhodnutí, je v praxi soudů využíváno převážně jen součinnosti při zjišťování bydliště toho, komu z rozhodnutí vyplývá povinnost (§ 260 odst. 1 o. s. ř.), jakož i při zjišťování údaje o tom, kde je povinný zaměstnán.

Někdy lze ovšem uplatněné žádosti organizací o poskytnutí této pomoci hodnotit spíše jako snahu přenést obtíže s pátráním po pobytu povinného nebo po plátcí mzdy povinného na soud, přestože by při vynaložení určitého úsilí mohly organizace samy tyto údaje zjistit.

Např. ve věcech vedených pod sp. zn. Nc 187/78 a Nc 168/78 u okresního soudu Plzeň-sever požadovala socialistická organizace zjištění plátce mzdy povinného, třebaže znala bydliště povinného a mohla využít možnosti dotazu na příslušný národní výbor, jehož prostřednictvím požadovaný údaj nakonec zjišťoval soud.

Smysl ustanovení § 260 o. s. ř. nelze spatřovat v tom, že by povinnost uložená především účastníku

řízení byla přenášena na soud. 9) Lze považovat za správnou praxi těch soudů, které trvají na tom, aby účastník v žádosti o pomoc uvedl, jaká opatření již sám bezúspěšně provedl, a podle okolností konkrétního případu toto tvrzení i doložil. Jen tak totiž soud může posoudit, zda jsou dány předpoklady pro poskytnutí pomoci ve smyslu citovaného ustanovení občanského soudního řádu. Současně bude touto cestou usnadněno soudu, aby mohl své úsilí po zjištění potřebných údajů zaměřit správným směrem.

9. Rozhodování o nákladech řízení

Ustanovení § 270 odst. 1 o. s. ř. ukládá předsedovi senátu, aby spolu s nařízením výkonu rozhodnutí uložil i povinnost k náhradě nákladů soudního výkonu rozhodnutí, aniž by stanovil lhůtu k jejich zaplacení. Nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje i na tyto náklady. Rozhodujícím hlediskem pro nárok oprávněného na náhradu nákladů řízení je jejich účelnost (§ 270 odst. 2 o. s. ř.). I při rozhodování o nákladech výkonu rozhodnutí lze přihlédnout ke konkrétním okolnostem případu za použití ustanovení § 147 až § 150 o. s. ř.

Okresní soud v České Lípě ve věci sp. zn. E 406/75 v rozporu s výslovným zněním ustanovení § 270 odst. 1, věta první, o. s. ř. stanovil lhůtu k zaplacení nákladů řízení.

Ustanovení § 270 o. s. ř. pamatuje jen na náklady, jež vznikly oprávněnému. V případě, že dojde k zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, přicházelo by v úvahu rozhodnout o nákladech řízení povinného podle ustanovení § 142 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 254 odst. 1 o. s. ř., případně i ve spojení s ustanovením § 224 odst. 1 o. s. ř.

Ustanovení § 271 o. s. ř. pamatuje na náhradu nákladů, které účastníkům (jak oprávněnému, tak i povinnému) vznikly prováděním výkonu rozhodnutí v případě zastavení výkonu rozhodnutí. Soud musí v takovém případě přihlédnout k důvodům, jež k zastavení výkonu rozhodnutí vedly.

Soudy se dopouštějí poměrně často pochybení spočívajícího v tom, že přehlížíjí ustanovení § 271 o. s. ř. ukládající povinnost rozhodnout o nákladech výkonu rozhodnutí v souvislosti s jeho zastavením. Výroky o nákladech výkonu rozhodnutí v těchto případech často chybějí.

10. Rozhodování o odkladu provedení výkonu rozhodnutí

Z účelu řízení o soudní výkon rozhodnutí plyne požadavek rychlosti nuceného uskutečňování práva oprávněného. Ustanovení § 266 o. s. ř. však pamatuje i na možnost odložit provedení nařízeného výkonu rozhodnutí, jsou-li splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení.

Odklad podle ustanovení § 266 odst. 1 o. s. ř. lze povolit jen na návrh povinného za podmínky, že se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky. Současně musí být splněna i podmínka, že oprávněný nebude odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. V těchto případech svěruje občanský soudní řád rozhodování o odkladu senátu; jednání není třeba nařizovat (§ 253 odst. 2 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř. může předseda senátu odložit provedení výkonu rozhodnutí i bez návrhu v případě, že lze očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven (§ 268 o. s. ř.). V případech soudního výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného (stejně jako výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky a prodejem movitých věcí) může o odkladu výkonu rozhodnutí rozhodovat i soudní tajemník a justiční čekatel [§ 13 ods. 1 bod B písm. d) jednacího řádu pro okresní a krajské soudy], pokud si soudce, jemuž je věc příkázána podle rozvrhu práce, vyřizování těchto věcí nevyhradil (§ 13 odst. 5 tohoto jednacího řádu). Odklad výkonu rozhodnutí bude na místě jen tam, kde lze očekávat zastavení výkonu rozhodnutí.

Proti usnesení o dokladu provedení výkonu rozhodnutí je přípustný vždy opravný prostředek. Odklad provedení výkonu musí být opatřením dočasným a v usnesení o odkladu je žádoucí vždy přesně uvést dobu, na kterou byl odklad povolen, případně podmínky, za nichž se odklad povoluje (např. povolení odkladu za podmínky, že povinný bude plnit ve splátkách, v částkách a lhůtách soudem stanovených). Neuvedení doby, na níž bylo provedení výkonu rozhodnutí odloženo, je sice nedostatkem, avšak nečiní usnesení o odkladu neúčinným. Z odůvodnění usnesení, jímž se povoluje odklad provedení výkonu rozhodnutí, musí být vždy patrné, zda jde o postup podle ustanovení § 266 odst. 1 nebo odst. 2 o. s. ř. Toto přesné rozlišení má význam především u odkladu provedení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, protože účinky odkladu podle obou odstavců citovaného ustanovení jsou rozdílné (§ 289 o. s. ř.).

O pokračování v provádění výkonu rozhodnutí vydá soud vždy rozhodnutí, i když odklad byl povolen na přesně vymezenou dobu. Usnesení o pokračování v provádění výkonu rozhodnutí má povahu usnesení upravujícího vedení řízení a proto proti němu není přípustný opravný prostředek (§ 202 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

O odkladu provedení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 266 odst. 1 o. s. ř. se nejčastěji rozhoduje ve věcech soudního výkonu rozhodnutí vyklizením bytu. Soudy náležitě zkoumají splnění podmínek citovaného ustanovení.

Okresní soud v Liberci ve věci sp. zn. E 2125/78 správně povolil odklad provedení výkonu rozhodnutí vyklizením bytu přestěhováním povinného do náhradního bytu, když povinný prokázal, že se jeho manželce, s níž společně žije, narodilo 26. 6. 1979 dítě a že během krátké doby získá družstevní byt. Současně soud stanovil, že se odklad povoluje do 31. 12. 1979.

O odkladu provedení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř. je třeba nejčastěji rozhodovat ve věcech výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, vedeného k vymození běžného výživného. Povinný zpravidla návrh na povolení odkladu provedení výkonu rozhodnutí odůvodňuje tvrzením, že podal návrh na zrušení vyživovací povinnosti vůči oprávněnému a že oprávněný již dosahuje výdělku, který je ke krytí jeho odůvodněných osobních potřeb zcela nebo z větší části postačující. I v těchto případech lze konstatovat, že si soudy většinou opatřují dostatečné podklady pro úvahu, zda jsou podmínky citovaného ustanovení splněny, tj. zda lze předpokládat, že výkon rozhodnutí bude zastaven.

Okresní soud v Opavě ve věci sp. zn. E 511/78 povolil odklad provedení výkonu rozhodnutí pro běžné výživné vycházející ze zjištění, že dosud nepravomocným rozsudkem byla zrušena vyživovací povinnost povinného k oprávněnému dítěti.

Při provádění výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy připouští zákon nižší srážky jen na základě dohody podle ustanovení § 287 o. s. ř. Nepřipouští však povolení částečného odkladu výkonu rozhodnutí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 53/1966 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

Soudy při rozhodování o odkladu provedení výkonu rozhodnutí pro výživné podle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř. v některých případech přehlíží, že podle tohoto ustanovení lze povolit odklad jen za podmínky, že zákon připouští pro uplatňovaný důvod odkladu i zastavení výkonu rozhodnutí. Ustanovení § 269 odst. 3 o. s. ř. výslovně vylučuje možnost uplatnit jako důvod zastavení výkonu rozhodnutí to, že se změnila okolnost rozhodné pro výši a trvání dávek nebo splátek (§ 163 odst. 1 o. s. ř.). Nestačí tedy doložit návrh na odklad provedení výkonu rozhodnutí pouhou změnou poměrů (např. potvrzením o postačujícím výdělku oprávněného), nýbrž alespoň tím, že již bylo zahájeno řízení, z něhož může vyplynout zrušení vyživovací povinnosti a v němž již jsou významné podklady pro očekávané rozhodnutí, např. jestliže v řízení o popření otcovství byl již vydán posudek o krevní zkoušce věrohodně vylučující otcovství (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 38/1969 Sbírky

rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR), nebo byly-li již v řízení o zrušení vyživovací povinnosti opatřeny důkazy, pro které lze očekávat rozhodnutí odůvodňující zastavení výkonu rozhodnutí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 53/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Okresní soud v Jablonci nad Nisou ve věci sp. zn. E 794/78 při úvaze o splnění podmínek pro povolení odkladu provedení výkonu rozhodnutí vycházel nesprávně jen z potvrzení organizace o výši výdělků oprávněné předloženého povinným.

Jiná je situace v případech obnovení soužití rodičů, které již samo o sobě může být skutečností odůvodňující zastavení výkonu rozhodnutí (§ 268 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), a tedy i důvodem k odkladu provedení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř.

Při rozhodování o odkladu provedení soudního výkonu rozhodnutí je také nutné rozhodovat o nákladech řízení, jež při rozhodování o odkladu provedení výkonu rozhodnutí vznikly oprávněnému, podle zásad zakotvených v ustanovení § 270 o. s. ř. Nebude ovšem možné přiznat podle tohoto ustanovení povinnému, který měl s návrhem na povolení odkladu tohoto výkonu úspěch, právo na náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému. Nelze však vyloučit přisouzení náhrady nákladů vzniklých povinnému v odvolacím řízení (§ 254 odst. 1, § 224 odst. 1, § 142 a násl. o. s. ř.).

V praxi soudů se někdy vyslovují pochybnosti o tom, zda lze rozhodnout o odkladu provedení výkonu rozhodnutí, není-li usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí dosud v právní moci.

Pochybnosti o řešení této otázky pramení namnoze již z toho, že místo správného názvu „odklad provedení výkonu rozhodnutí“ se užívá jen označení „odklad výkonu rozhodnutí“. Pokud totiž např. v ustanovení § 289 odst. 1, 2 o. s. ř. zákon při odkazech na ustanovení § 266 odst. 1, případně odst. 2 o. s. ř. užívá jen zkráceného označení „odklad výkonu rozhodnutí“, není tím dotčeno, že jde o odklad provedení výkonu rozhodnutí (viz § 266 o. s. ř.).

Usnesení vydávaná v řízení o soudní výkon rozhodnutí jsou zpravidla vykonatelná ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 a 2 o. s. ř. (jehož použití není většinou ve smyslu ustanovení § 254 odst. 1 a 2 o. s. ř. vyloučeno zvláštními úpravami v části páté občanského soudního řádu) již před právní mocí těchto usnesení. To se týká i usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. K provedení výkonu rozhodnutí (§ 265 odst. 1 o. s. ř.) proto dochází, pokud není podle zákona nebo podle rozhodnutí soudu ustanoveno jinak (§ 171 odst. 3 o. s. ř.), ještě před právní mocí tohoto usnesení, a to v případech, v nichž je uložena určitá povinnost účastníku řízení nebo třetí osobě, již po uplynutí lhůty k plnění počítané od doručení usnesení, případně již po doručení, má-li být plněno ihned (§ 171 odst. 1 o. s. ř.).

Účel odkladu provedení výkonu rozhodnutí, který je zřejmý ze znění ustanovení § 266 odst. 1 a 2 o. s. ř., totiž předcházet nepříznivým a později již mnohdy neodčinitelným následkům neprodleného provedení výkonu rozhodnutí, vyžaduje, aby mohlo být odloženo provedení nařízeného výkonu rozhodnutí již v době, kdy následky nařízení výkonu nastaly nebo bezprostředně hrozí, tj. tam, kde dochází k úkonům znamenajícím již provádění výkonu rozhodnutí ještě před právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Není bez významu ani to, že při povaze řízení o soudní výkon rozhodnutí jsou jen omezené možnosti dosáhnout odvrácení nepříznivých následků odvoláním podaným proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (v soudní praxi také dochází velmi zřídka ke změně tohoto usnesení a k zamítnutí návrhu na výkon rozhodnutí, případně ke zrušení tohoto usnesení a k zastavení řízení o výkon rozhodnutí).

Již před právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je např. povinen plátce mzdy vzhledem k ustanovení § 282 odst. 1, 3 o. s. ř. provádět srážky ze mzdy, jakmile mu bylo doručeno ještě nepravomocné usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, a povinný ztrácí již tímto dnem právo na

vyplacení příslušné části své mzdy; obdobné následky nastávají i při některých jiných způsobech výkonu rozhodnutí (§ 305 odst. 2, § 313 odst. 3, § 325 odst. 1 a § 345 odst. 3 aj. o. s. ř.).

V takových případech by vyčkávání na právní moc usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí nejen nesplňovalo, ale přímo mařilo účel odkladu provedení výkonu rozhodnutí.

Lze tedy dovodit, že v případech, kdy k provádění nařízení výkonu rozhodnutí dochází již před právní mocí usnesení o nařízení jeho výkonu, lze tato provedení odložit (a to s následky vyplývajícími blíže z podrobnějších ustanovení části páté občanského soudního řádu) bez ohledu na to, zda usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je v právní moci.

Vzhledem k ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř., ukládajícímu soudu posuzovat každý úkon podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen, projedná soud prvního stupně jako návrh na odklad provedení výkonu rozhodnutí i podání označené jako odvolání, jestliže se povinný domáhá pouze odkladu provedení výkonu rozhodnutí, nikoliv zamítnutí návrhu na výkon rozhodnutí, případně zastavení řízení o tento výkon. V pochybnostech je třeba se povinného dotázat, a to případně s využitím možnosti postupu podle § 101 odst. 3 o. s. ř. Domáhá-li se povinný nepochybně jak odkladu provedení výkonu, tak i změny, případně zrušení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, lze projednat návrh na odklad ještě před předložením spisu odvolacímu soudu, jestliže projednání odkladu je z hlediska shora uvedeného výkladu a ochrany práv povinného naléhavější (§ 6 o. s. ř.).

Z toho, že o obou způsobech odkladu provedení výkonu rozhodnutí lze rozhodovat v určitých případech již před právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, neplyne, že tento odklad lze realizovat vždy ještě před právní mocí usnesení povolujícího odklad. Rozdílný účel i účinky obou druhů odkladu, zejména u nejčastějšího způsobu výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (srov. § 289 odst. 1, 2 o. s. ř.), odůvodňují, aby usnesení o odkladu podle ustanovení § 266 odst. 1 o. s. ř. bylo doručováno plátcí mzdy až po své právní moci (aby nedošlo k předčasnému ukončení provádění srážek ze mzdy, které by mohlo neodčinitelně poškodit oprávněného), kdežto usnesení o odkladu podle § 266 odst. 2 o. s. ř. se naopak doručuje plátcí mzdy ještě před právní mocí, a plátce mzdy na jeho základě sice pokračuje v provádění srážek, ale nevyplácí je oprávněnému až do dalšího opatření soudu (§ 289 odst. 2 o. s. ř.). Tento postup sice nepoškozuje povinného a ani oprávněný není bezprostředně ohrožen v konečném uspokojení své pohledávky, protože však pro něho může znamenat dočasné nespravedlivé omezení v případě, že odklad neměl být povolen, je tím naléhavější požadavek, aby již v prvním stupni soud rozhodoval o tomto způsobu odkladu velmi uvážlivě a jen na základě spolehlivých podkladů pro úvahu, zda lze opravdu očekávat zastavení výkonu rozhodnutí.

11. Rozhodování a zastavení výkonu rozhodnutí

a) Procesní úkony povinného po nařízení soudního výkonu rozhodnutí

Běží-li dosud lhůta k podání odvolání proti usnesení soudu o nařízení soudního výkonu rozhodnutí, přichází u povinného v úvahu jednak návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, jednak odvolání napadající usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Se zřetelem na požadavek rychlosti řízení o soudní výkon rozhodnutí je nutno vždy posoudit ve smyslu ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř. co nejdůsledněji obsah podání povinného a uvážít, zda jde o odvolání či o návrh na zastavení výkonu rozhodnutí (nejde-li o návrh na odklad provedení výkonu rozhodnutí).

Jestliže podání obsahuje námitky, které lze vyřídit v odvolacím řízení, je-li totiž vytýkáno, že soud při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí nesplnil povinnosti, které pro toto období řízení a rozhodování vyplývají ze zákona, že tedy např. soud přehlédl nedostatek některé z podmínek řízení

nebo že neporovnával, zda návrh na nařízení výkonu rozhodnutí je podložen vykonatelným rozhodnutím či neposuzoval navrhovaný rozsah a vhodnost způsobu výkonu rozhodnutí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 69/1965 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR), jde o odvolání, a to bez ohledu na to, jak bylo podání povinným označeno, a je třeba takové podání předložit se spisem odvolacímu soudu. To platí i v případě, že podání obsahuje jak údaje, které nutno posuzovat jako obsah odvolání, tak i údaje, jež mohou být předmětem návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Rozhodování o odvolání má v takovém případě přednost, protože je zpochybněno přímo vydané usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a odkládá se tak ve smyslu ustanovení § 206 odst. 1 o. s. ř. právní moc usnesení, jímž byl nařízen soudní výkon rozhodnutí. Zvláštní případ nastane, namítali povinný v podání, že vykonávané rozhodnutí nebylo v době nařízení výkonu vykonatelné. Tato námitka může být předmětem odvolání, protože soud je povinen zkoumat, zda je návrh na nařízení výkonu podložen vykonatelným rozhodnutím, ale může být i důvodem k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. I tu je však třeba dát přednost vyřízení podání jako odvolání, čímž bude vyřízeno podání i pokud obsahovalo současně také návrh na zastavení soudního výkonu rozhodnutí. Z tohoto postupu také vyplývá, že o zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. lze rozhodovat jen tehdy, byl-li návrh na zastavení podán až po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Pokud by bylo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v jiných případech potvrzeno, aniž odvolací soud mohl při svém rozhodování vyčerpat obsah podání směřujícího k zastavení výkonu pro jiný důvod než uvedený v § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř., rozhodl by pak o něm ještě soud prvního stupně (lze souhlasit se soudní praxí, při které odvolací soud v závěru odůvodnění svého rozhodnutí upozorní na toto pokračování v řízení).

Jestliže podání povinného obsahuje výlučně námitky, které mohou být důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. d), g) a h) o. s. ř. [zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b), e), f) a podle ustanovení § 290 odst. 1 a 2 o. s. ř. nepřichází v tomto období ještě prakticky v úvahu], jde o návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, i když bylo podání označeno jako odvolání, a rozhodne o něm soud prvního stupně. Předkládání spisu odvolacímu soudu k vyřízení odvolání by v takovém případě vedlo ke zbytečným průtahům v řízení.

Jde-li o podání, z něhož nelze výkladem podle ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř. jednoznačně dovodit, k čemu směřuje, je soud povinen postupem podle ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. postarat se o jeho opravu nebo doplnění, aby mohlo být projednáno důsledně podle obsahu buď jako odvolání, nebo jako návrh na zastavení výkonu rozhodnutí. Zastavení řízení o takovém podání za podmínek uvedených v ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. by však s ohledem na povahu řízení o výkon rozhodnutí a na důsledky případného nesprávného pokračování v provádění výkonu rozhodnutí mělo přicházet v úvahu jen zcela výjimečně.

b) Zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Soudy v některých případech nevěnují důslednou pozornost tomu, že důvodem, pro který soud i bez návrhu zastaví výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř., je ta okolnost, že rozhodnutí, na jehož podkladě byl výkon rozhodnutí nařízen, bylo zrušeno, případně ztratilo účinnost.

Např. účinnost rozhodnutí vydaných v řízení podle ustanovení § 50 zák. o rod. může zaniknout nejen okamžikem právní moci výroku rozsudku o rozvodu manželství rodičů nezletilého dítěte (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 31/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR), ale i v důsledku obnovení soužití rodičů, jak na to poukázal bývalý Nejvyšší soud v Rozboru a zhodnocení rozhodování soudů o výchově a výživě nezletilých dětí, [Pls 4/67](#) (viz sborník I. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím“, SEVT, Praha 1974, str. 273 a str. 203). Nejvyšší soud ČSR pak v rozsudku sp. zn. [1 Cz 134/79](#) podal podrobnější výklad

ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovedl, že musí jít o takové spolužití, při němž dochází k plnění všech rodičovských funkcí. Neúčinným se stává rozhodnutí od okamžiku, kdy nastala právní skutečnost, která jeho neúčinnost způsobila.

Jestliže ovšem jde o případ, v němž by mohly být pochybnosti o tom, zda soužití rodičů bude trvalé, lze doporučit postup, při němž by se soud dotázal oprávněného, zda činí návrh na zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. V kladném případě by pak odpadla potřeba zabývat se jiným důvodem zastavení výkonu rozhodnutí.

Okresní soud ve Vsetíně ve věci sp. zn. E 86/78 zamítl návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, v němž povinný uplatňoval skutečnost, že obnovil soužití s matkou nezletilých oprávněných, což ona připustila. Soud odůvodnil zamítnutí návrhu tím, že nejsou dány důvody uvedené v ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Pochybil, když se věcí nezabýval z hlediska ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. s ohledem na údajné obnovení soužití rodičů, případně že neuvážil postup, při němž by bylo umožněno zastavit výkon rozhodnutí k návrhu oprávněných podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Jestliže došlo po zrušení či po ztrátě účinnosti rozhodnutí, jež bylo podkladem výkonu rozhodnutí, k vydání nového rozhodnutí o výživném podle ustanovení § 50 a § 86 zák. o rod., případně k úpravě práv a povinností rodičů podle ustanovení § 26 zák. o rod., nejde o změnu výživného ve smyslu ustanovení § 163 o. s. ř. a postup podle ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř. nepřichází v úvahu.

Okresní soud v Kolíně postupoval podle ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř. ve věci sp. zn. E 60/79, třebaže účinnost rozhodnutí vydaného podle ustanovení § 50 zák. o rod. zanikla okamžikem právní moci výroku rozsudku o rozvodu manželství.

Jestliže povinný uplatní jako důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nikoli neúčinnost, nýbrž zrušení rozhodnutí, které je podkladem pro soudní výkon rozhodnutí, je třeba vyčkat právní moci rozhodnutí vydaného v řízení podle třetí části občanského soudního řádu (srov. i rozhodnutí uveřejněné pod č. 9/1966 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR), pokud ovšem nejde o rozhodnutí předběžně vykonatelné nebo pokud nebyla předběžná vykonatelnost vyslovena. Soud není oprávněn v této souvislosti (na rozdíl od odkladu provedení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 266 odst. 2 o. s. ř.) řešit si pro účely zastavení výkonu rozhodnutí jako předběžnou otázku, zda jsou splněny podmínky pro zrušení vyživovací povinnosti vůči oprávněnému.

Ve věci sp. zn. E 249/78 okresního soudu v Mělníku byl nesprávně zastaven výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. na základě návrhu povinného, který soudu předložil zprávu organizace o výdělcih oprávněného, aniž byla vyživovací povinnost k oprávněnému pravomocně zrušena rozhodnutím vydaným v řízení podle části třetí občanského soudního řádu. I v tomto případě přicházel v úvahu postup umožňující zastavit výkon rozhodnutí k návrhu oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

c) Zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Postup, při němž se soud při vyřizování návrhu povinného na zastavení výkonu rozhodnutí dotazuje oprávněného, zda navrhuje zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., může být vhodný podle okolností případu při kterémkoliv důvodu uplatněném povinným, zejména lze-li tím řízení zjednodušit (např. již tím, že odpadne rozhodování senátu) nebo zkrátit (protože nepřichází zpravidla v úvahu podání odvolání). Je však přitom třeba pamatovat na to, že návrhem oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí je soud vázán ve všech jeho částech (např. i v určení data zastavení výkonu rozhodnutí k uspokojení pohledávek výživného). K zastavení výkonu rozhodnutí k dřívějšímu datu by musel být dán jiný důvod uváděný ustanovením § 268 odst. 1 o. s. ř.

Pochybil proto okresní soud v Mělníku ve věci sp. zn. E 380/78, když zastavil výkon rozhodnutí pro výživné sice na návrh podaný za oprávněnou, ale k dřívějšímu datu, než bylo navrženo. Vycházel přitom z vlastních šetření o výši výdělku nezletilé oprávněné.

K zastavení výkonu rozhodnutí k návrhu oprávněného tu přikročí soud vždy neprodleně, jakmile je takový návrh u soudu podán, a to bez ohledu na to, zda usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je či není v právní moci. Není-li toto usnesení dosud v právní moci, nelze v rámci provádění výkonu rozhodnutí (§ 265 o. s. ř.) uskutečnit úkony vázané na právní moc uvedeného usnesení (např. vyrozumět plátce mzdy o právní moci tohoto usnesení ve smyslu ustanovení § 283 o. s. ř.). Jinak by se totiž zmařil účel zastavení výkonu rozhodnutí, když by dosud provedené srážky ze mzdy byly vyplaceny oprávněnému, ačkoliv po právní moci usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí by měl nárok na jejich výplatu povinný, neboť by tím odpadl právní důvod, pro nějž mu byly srážky prováděny plátcem mzdy ve smyslu ustanovení § 122 odst. 1 písm. c) zák. práce.

Proto má řízení o návrhu oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vždy přednost před návrhem povinného na zastavení výkonu rozhodnutí a soud již o návrhu povinného nerozhodne, když byl výkon rozhodnutí zastaven k návrhu oprávněného. Stejně soud v takovém případě již nerozhodne o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu, k němuž není třeba návrhu účastníka (§ 269 odst. 1 o. s. ř.).

Podání návrhu oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí však nemá vliv na průběh řízení o odvolání, které podal povinný proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Jde-li skutečně o odvolání, předloží soud spis odvolacímu soudu s upozorněním, že je podán i návrh oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí. O tomto návrhu se pak rozhodne jen v případě, že odvolací soud usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí potvrdí. Uvedený postup je v souladu s odkladným (suspenzivním) a devolutivním účinkem řádně podaného odvolání.

Je nutno trvat na požadavku, aby tak závažný návrh, jako je návrh oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyplýval z výslovných a nepochybných údajů oprávněného, z nichž lze dovodit, že chtěl učinit úkon znamenající dispozici s nárokem na soudní výkon rozhodnutí. Soudní praxe z doby před účinností novely občanského soudního řádu (zákona č. 49/1973 Sb.) připouštěla možnost zastavit výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. na podkladě pouhé skutečnosti, že oprávněný neodpověděl na výzvu soudu, aby se ve lhůtě vyjádřil k návrhu povinného na zastavení výkonu rozhodnutí, v níž byl upozorněn, že jinak bude mít soud za to, že sám navrhuje zastavení tohoto výkonu. Takový postup však není ve shodě s nyní platnou zákonnou úpravou, neboť novelizované ustanovení § 101 odst. 3 o. s. ř. umožňuje pouze předpokládat, že dotazovaný účastník nemá námitky k určitému již učiněnému návrhu jiného účastníka, který se týká postupu a vedení řízení, nikoliv však vyvozovat z nečinnosti oprávněného, že podává tak závažný návrh, který znamená dispozici s nárokem, jejíž následky by mnohdy nebylo možné již ani odčinit. Ostatně i dřívější soudní praxe korigovala uvedený výklad alespoň tím, že zdůrazňovala, že předpokládaný souhlas může oprávněný kdykoliv později odvolat. Výslovný návrh na zastavení výkonu rozhodnutí může oprávněný odvolat do doby, než o něm soud rozhodl.

Postupu podle ustanovení § 101 odst. 3 o. s. ř. lze ovšem jinak využít právě v řízení o výkon rozhodnutí v řadě jiných případů, v nich lze takto řízení usnadnit, případně urychlit, bez rizika škodlivých následků, a to např. pro získání vyjádření k návrhu na odklad výkonu rozhodnutí (§ 266 odst. 1 o. s. ř.) nebo k otázce nařízení výkonu rozhodnutí jiným vhodným způsobem, než navrhl oprávněný (§ 264 odst. 1 o. s. ř.), anebo např. k návrhu na částečné zastavení výkonu rozhodnutí, byl-li nařízen v rozsahu širším, než stačí k uspokojení oprávněného (§ 268 odst. 2 o. s. ř.). Rozšiřování tohoto výkladu na případy, jež by vedly k závažnějším důsledkům, by nebylo žádoucí.

Nesprávně postupoval okresní soud v České Lípě ve věci sp. zn. E 971/79, jenž zastavil výkon

rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když se matka oprávněně nevyjádřila k návrhu povinného na zastavení výkonu rozhodnutí odůvodněnému tvrzením povinného, že nezletilá oprávněná je již schopna se sama živit.

Obdobně nelze souhlasit ani s postupem okresního soudu v Mostě ve věci sp. zn. E 473/79, v níž matka nezletilého oprávněného sdělila soudu po nařízení výkonu, že „povinný zaplatil dlužné výživné a běžné výživné zatím řádně platí“. Soud po tomto sdělení zastavil výkon rozhodnutí v celém rozsahu podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ačkoliv z uvedeného sdělení nevyplýval určitý a jednoznačný návrh. Sdělení matky mohlo být ovšem jedním z podkladů pro zastavení výkonu rozhodnutí k návrhu povinného podle ustanovení § 290 odst. 2 o. s. ř.

Obdobně nesprávně postupoval i okresní soud v Kladně ve věci sp. zn. E 526/78, když zastavil výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. jen na podkladě dopisu matky nezletilého oprávněného, jímž matka sdělila, že se k výsledku nedostaví a „považuje spor za zbytečný, protože nemá všechny doklady o platbách“.

d) Námitka promlčení a započtení v řízení o soudní výkon rozhodnutí

Bylo již zdůrazněno, že v období rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí soud nezkoumá, zda a v jaké míře povinný plnil oprávněnému. 10) Nezkoumá v tomto období ani případný zánik vymáhané pohledávky, ani její promlčení. Zánik pohledávky přiznané rozhodnutím, jež je podkladem soudního výkonu, i promlčení mohou být uplatněny jen jako důvody zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 o. s. ř.

Došlo-li po vydání rozhodnutí, jež je podkladem jeho soudního výkonu, k zániku jím přiznaného práva, je to důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Důvody zániku práva jsou stanoveny v právu hmotném (srov. např. ustanovení § 71 až § 99 o. z., § 252 až § 260 zák. práce). Právo z občanskoprávního vztahu zaniká mimo jiné také započtením (§ 96 o. z.), uplatňuje-li se proti vymáhanému nároku k započtení pohledávka, jež se k započtení hodí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 77/1969 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR). Námitkou započtení lze uplatnit vzájemnou pohledávku povinného vůči oprávněnému bez ohledu na to, zda tato vzájemná pohledávka vznikla před vydáním rozhodnutí, jež je podkladem soudního výkonu, nebo až po jeho vydání. Zánik působí sice kompenzační projev, avšak nastane okamžikem, kdy se obě pohledávky setkají (§ 96, věta druhá, o. z.). Setkala-li se pohledávka přiznaná oprávněnému vykonávaným rozhodnutím s pohledávkou povinného až po vydání vykonávaného rozhodnutí, bude na místě zastavit výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Došlo-li však k setkání pohledávek před vydáním vykonávaného rozhodnutí, bude na místě zastavit výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., protože slovní vyjádření důvodu zastavení soudního výkonu rozhodnutí uvedené pod písmenem g) téhož ustanovení ani jiné důvody na tento případ nedopadají, a z hlediska důvodu uvedeného v § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je nerozhodné, zda skutečnosti, o které povinný opírá tvrzený nárok, nastaly před nebo po vydání vykonávaného rozhodnutí. Závěr o tom, že v řízení o soudní výkon rozhodnutí nelze zkoumat důvodnost námítky směřující k započtení vzájemné pohledávky povinného vůči oprávněnému a že je věcí povinného, aby uplatnil svůj nárok samostatným návrhem na zahájení řízení podle části třetí a čtvrté občanského soudního řádu, nemá oporu v zákoně (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 34/1967 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR) s výjimkou pohledávek z pracovněprávních vztahů, a to vzhledem k tomu, že zákoník práce započtení nepřipouští (srov. č. 14/1979 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 114).

Promlčení pohledávky přiznaného rozhodnutím, jež je podkladem soudního výkonu rozhodnutí, je důvodem k zastavení tohoto výkonu podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., neboť nejde o zánik práva přiznaného vykonávaným rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s.

ř., nýbrž o jiný důvod, pro který nelze rozhodnutí vykonat. Soud však není oprávněn zkoumat, zda vymáhaná pohledávka je promlčená, jestliže tuto námitku dlužník nevznesl (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 29/1967 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

V soudní praxi bývají dosud vyslovovány pochybnosti, zda lze zastavit výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. již v usnesení, jímž byl výkon rozhodnutí prohlášen za nepřipustný, či teprve po právní moci výroku o nepřipustnosti výkonu rozhodnutí vyslovené zvláštním usnesením. Slovní znění uvedeného ustanovení („byl soudem prohlášen za nepřipustný“) svědčí jednoznačně pro výklad, že zákon předpokládá dvě samostatná rozhodnutí, z nichž druhé, v němž soud výkon rozhodnutí zastaví, lze vydat teprve po právní moci usnesení, jímž byl výkon rozhodnutí prohlášen za nepřipustný. 11) Tento výklad lze podpořit i úvahou, že výrok o zastavení soudního výkonu rozhodnutí, který je vykonatelný již před svou právní mocí (§ 171 odst. 2 o. s. ř.), by mohl svými účinky i předčasně zasáhnout do provádění výkonu rozhodnutí; proto také nelze zpravidla ospravedlnit rozhodování v jediné fázi (jediným rozhodnutím) ani požadavkem rychlosti řízení. Těžištěm problematiky postupu podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. také nebývá samo rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí, nýbrž otázka, zda je dán jiný důvod (tj. oproti důvodům uvedeným pod písm. a/ až g/ téhož ustanovení), pro který nelze rozhodnutí vykonat. Pro rozhodování o nepřipustnosti výkonu rozhodnutí je ovšem dána pravomoc senátu, i když ustanovení § 269 odst. 2, věta druhá, o. s. ř., uvádí v této souvislosti jen zastavení výkonu rozhodnutí. I v tomto případě lze řízení někdy zjednodušit a zrychlit dotazem na oprávněného, zda nenavrhuje zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Provedením srážek uhrazujících přiznanou pohledávku s příslušenstvím soudní výkon rozhodnutí končí (§ 276 o. s. ř.), a proto není třeba rozhodovat o jeho zastavení.

Okresnímu soudu v Benešově ve věci sp. zn. E 161/78 došlo sdělení plátce mzdy povinného, že vymáhanou pohledávku srazil a poukázal oprávněnému. Soud si toto sdělení telefonicky ověřil u oprávněného a poté k jeho návrhu nadbytečně vydal usnesení, jímž výkon zastavil podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Obdobné nesprávné rozhodnutí bylo vydáno ve věci sp. zn. E 18/78 okresního soudu v Prostějově, když soud zastavil výkon rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. po sdělení oprávněného, že mu plátce mzdy srážkou ze mzdy povinného vymáhanou pohledávku uhradil.¹²⁾ Výslech povinného a nařizování jednání

Podle ustanovení § 253 odst. 1 o. s. ř. nařídí výkon rozhodnutí předseda senátu [případně soudní tajemník nebo justiční čekatel v rozsahu uvedeném v ustanovení § 13 odst. 1 bod B písm. d) jednacího řádu pro okresní a krajské soudy] zpravidla bez slyšení povinného.

Průzkum ukázal, že ke slyšení povinného dochází výjimečně tam, kde je třeba zjistit, zda jsou dány podmínky řízení, nebo kde je třeba řešit závažné pochybné skutkové okolnosti.

Nařídí jednání ve věcech soudního výkonu rozhodnutí může jen předseda senátu, a to (mimo případy výslovně stanovené zákonem v části páté občanského soudního řádu) tehdy, považuje-li to za nutné (§ 253 odst. 2 o. s. ř.). Tento závěr je v souladu se stanoviskem uveřejněným pod č. 2/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, obsahujícím výklad k otázce použití ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. (novelizovaného zákonem č. 158/1969 Sb.), z něhož vyplývá, že vzhledem k nezměněnému ustanovení § 254 o. s. ř. nelze rozšiřovat senátní obsazení na jiné případy, než které jsou uvedeny v části páté občanského soudního řádu.

B. Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy

1. Postup podle ustanovení § 282 a § 283 o. s. ř.

Nařízení soudního výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 282 odst. 1, 2 o. s. ř. provádí zpravidla soudní tajemník za použití razítka s předtištěným usnesením. Soudy běžně používají tiskopisů uvedených v příloze č. 6 k jednacímu řádu pro okresní a krajské soudy. Postup soudů v této fázi řízení je obvykle rychlý a k průtahům nedochází. K určitému časovému odstupu mezi podáním návrhu na nařízení soudního výkonu rozhodnutí a vydáním rozhodnutí podle ustanovení § 282 odst. 1 o. s. ř. dochází jen v případech, kdy je nutno odstranit vady podání, zejména zjistit bydliště povinného. Soudy rovněž respektují ustanovení § 282 odst. 2 o. s. ř. o doručování.

Okresní soud v Chomutově ve věci sp. zn. E 1906/78 však postupoval v rozporu s citovaným ustanovením a usnesení o nařízení výkonu doručoval povinnému i plátcí mzdy bez doručení do vlastních rukou.

Soud musí doručovat oprávněnému usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí i v případech, kdy oprávněným je stát, zastoupený vymáhajícím úředníkem okresního soudu. Některé soudy nesprávně v těchto případech usnesení oprávněnému vůbec nedoručují. Neuvědomují si zřejmě, že právní moc může nastat jen tehdy, je-li řádně doručeno všem účastníkům řízení.

Ustanovení § 6 o. s. ř. ukládá soudům povinnost poskytovat účastníkům řízení rychlou a účinnou ochranu jejich práv. Tato zásada musí být respektována i v řízení o soudní výkon rozhodnutí. Důležitou povinností soudu je proto bezodkladné vyrozumění plátce mzdy o tom, že usnesení o nařízení výkonu nabylo právní moci. Liknavý přístup k plnění této povinnosti má za následek oddálení uspokojení nároků oprávněného.

Okresní soud v Nymburce ve věci sp. zn. E 84/78 obdržel po nařízení výkonu rozhodnutí sdělení povinného o tom, že vstoupil v jednání s kontrolním orgánem oprávněné organizace s cílem prověřit oprávněnost vymáhané pohledávky. Soud byl poté asi čtyři měsíce nečinný a teprve po uplynutí této doby vyrozuměl plátce mzdy povinného o právní moci nařízení výkonu rozhodnutí.

2. Dodržování ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř.

Ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř. (novelizované zákonem č. 49/1973 Sb.) posiluje právní ochranu oprávněných. Zjednodušuje výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy tím, že odstraňuje nutnost podávat nový návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí k vymození zvýšeného výživného, řeší otázku stejného pořadí zvýšeného výživného se zbytkem vymáhané pohledávky i potřebu předcházet jakýmkoli nejasnostem v otázce způsobu a rozsahu prováděného výkonu změněného rozhodnutí, jež se dotýká jak oprávněného, tak i povinného, jakož i plátce mzdy. Pod č. 1/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 10 a 11) bylo již vyloženo, že uvedenému ustanovení neodporuje v praxi soudů převážně uplatňovaný postup, při němž po změně rozsudku o výživném, a to zvýšením výživného, vydá soud provádějící výkon rozhodnutí (jakmile se o zvýšení výživného dozví buď od soudu, který o zvýšení výživného rozhodl, nebo od oprávněného, povinného, popřípadě i od plátce mzdy) usnesení, v němž vyrozumí (srov. k tomu § 294 odst. 3 o. s. ř.) plátce mzdy, oprávněného i povinného o tom, že se nařízený výkon vztahuje i na zvýšené výživné a že toto výživné má stejné pořadí jako zbytek pohledávky. Toto usnesení má povahu usnesení, jímž se upravuje vedení řízení, a odvolání proti němu není přípustné.

Postup soudu podle ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř. je do značné míry ovlivněn přístupem k plnění povinnosti uložené vedoucím soudní kanceláře v ustanovení § 17 písm. g) ee) jednacího řádu pro okresní a krajské soudy, totiž vyrozumívát na pokyn soudce nebo soudního tajemníka soudu, u něhož je v běhu řízení o výkon rozhodnutí, o každém snížení nebo zvýšení výživného, a přístupem k plnění povinnosti uložené vedoucím soudní kanceláře v ustanovení § 17 písm. j) jednacího řádu pro okresní

a krajské soudy, podle něhož vyrozumívají (samostatně) oddělení soudu pro věci péče o nezletilé o nařízení výkonu rozhodnutí k vymození výživného nezletilých dětí. Důsledné plnění obou těchto vzájemně podmíněných povinností je i zárukou včasného vydání usnesení podle ustanovení § 284 odst. 3 o. s. ř.

3. Poznatky z postupu podle ustanovení § 287 o. s. ř.

Ustanovení § 287 odst. 1 o. s. ř. umožňuje, aby se oprávněný a povinný dohodli na nižších srážkách, než stanoví § 277 až § 280 o. s. ř. Oznámí-li to oba soudu, vyzve soud plátce mzdy povinného, aby srážel z jeho mzdy měsíčně jen částku, se kterou se oprávněný podle dohody spokojí (nepřesáhne-li tato částka v příslušném výplatním období přípustnou výši srážek podle občanského soudního řádu).

Soud musí věnovat náležitou pozornost otázce, zda projevy vůle účastníků jsou jasné, určité a srozumitelné, a zda tedy z nich lze jednoznačně vyvodit, na jakých srážkách se účastníci dohodli. O souhlasné vůli účastníků nebude pochybností v případech, kdy dohodu oznámí soudu společným písemným sdělením nebo formou sdělení do protokolu sepsaného přímo před soudem. Případné pochybnosti musí soud odstranit dříve, než postupuje podle ustanovení § 287 odst. 1 o. s. ř. To platí zejména v případech, že existenci dohody o nižších srážkách tvrdí jen některý z účastníků, a kdy tedy nelze vyloučit, že obsah dohody byl jiný, případně že k dohodě vůbec nedošlo.

4. Zkušenosti s využíváním ustanovení § 288 o. s. ř.

Výpočet částky, která podléhá srážkám ze mzdy povinného, je věcí plátce mzdy. Ustanovení § 288 o. s. ř. umožňuje plátcí mzdy, oprávněnému i povinnému, aby se na soud obrátili se žádostí o určení, jaká částka má být v příslušném výplatním období ze mzdy povinného sražena, a je-li více oprávněných, kolik z ní připadne na každého z nich. Určení této částky provede soud usnesením, které je třeba doručit jak plátcí mzdy, tak oprávněnému a povinnému. Proti tomuto usnesení může podat odvolání nejen oprávněný a povinný, ale také plátce mzdy, učinil-li návrh podle ustanovení § 288 o. s. ř., protože pak je účastníkem v této fázi řízení (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 30/1970 Sbírky soudních rozhodnutí).

Okresní soud v Benešově ve věci sp. zn. E 35/78 nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného k uspokojení pohledávky pěti oprávněných, jimž byl povinný podle vykonávaného rozhodnutí povinen zaplatit každému stejnou částku. Plátce mzdy požádal soud o sdělení postupu v tom smyslu, jak má s provedenými srážkami naložit a komu je má odesílat. Soud neprovedl rozvržení ve smyslu ustanovení § 288 o. s. ř. a sdělil plátcí mzdy, aby srážky poukazoval právnímu zástupci oprávněných, který je zastupoval při podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, aniž měl takový postup podložen speciálním zmocněním zástupce k přijímání plateb, uděleným oprávněnými.

5. Rozhodování v případech několika plátců mzdy

Pobírá-li povinný mzdu od několika plátců mzdy, vztahuje se nařízení výkonu rozhodnutí na všechny jeho mzdy již ze zákona (§ 297 odst. 1 o. s. ř.). Každý z plátců mzdy je povinen provádět srážky ze mzdy povinného ode dne, kdy mu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí (§ 297 odst. 2 o. s. ř.). Nejde o nové nařízení výkonu rozhodnutí; proto je třeba doručovat původní usnesení, aniž by proti němu bylo možné podat odvolání. Nařizuje-li soud provádění srážek ze mzdy několika plátcům mzdy, určí jim jednotlivě, jakou část základní částky (§ 278 o. s. ř.) nemají srážet (§ 298 o. s. ř.). Souhrn těchto částek nesmí převažovat základní částku stanovenou v § 278 o. s. ř. Další postup soudu i plátců mzdy je podrobně upraven v ustanovení § 298 odst. 1 a 2 o. s. ř.

Okresní soud v Přerově ve věci sp. zn. E 744/78 nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, jež mu příslušela od dvou plátců mzdy. Pochybil tím, že neurčil oběma plátcům mzdy

jednotlivě, jakou část základní částky nemají srážet. V rozporu s ustanovením § 298 odst. 2 o. s. ř. byly v tomto případě sražené částky zasílány přímo oprávněnému namísto soudu.

Okresní soud v Pardubicích ve věci sp. zn. E 1390/77 nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, jež mu příslušela od tří plátců mzdy. Poučil plátce mzdy o tom, že zadržené částky jsou povinni vyplatit oprávněné, jakmile obdrží od soudu oznámení o tom, že usnesení o nařízení výkonu nabylo právní moci (§ 283 o. s. ř.). Toto pochybení bylo v dalším řízení napraveno, protože všichni plátcí mzdy správně požádali, aby jim soud zaslal složenky k poukazům sražených částek soudu ve smyslu ustanovení § 298 odst. 2 o. s. ř.

6. Rozhodování soudu o zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 290 o. s. ř.

V ustanovení § 290 o. s. ř. jsou upraveny zvláštní důvody zastavení soudního výkonu rozhodnutí za podmínek v něm uvedených, a to jednak pro faktickou nemožnost provádění srážek po určitou dobu (§ 290 odst. 1 o. s. ř.) a jednak pro chování povinného za situace, kdy jsou srážky z jeho mzdy prováděny již jen pro běžné výživné a lze očekávat, že povinný bude nadále plnit dobrovolně (§ 290 odst. 2 o. s. ř.). Zastavení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného podle ustanovení § 290 odst. 1 o. s. ř. předpokládá, že v žádném měsíci po dobu jednoho roku mzda povinného nedosáhla částky, z níž by bylo možné provádět srážky (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 39/1966 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

Okresní soud v České Lípě ve věci sp. zn. E 410/78 zastavil soudní výkon rozhodnutí podle ustanovení § 290 odst. 1 o. s. ř. na základě oznámení Úřadu důchodového zabezpečení v Praze (který byl podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. dne 17. 7. 1979 vyrozuměn jako nový plátce mzdy), podle něhož důchod povinné nedosahuje takové výše, aby z něho s přihlédnutím k ustanovení § 278 o. s. ř. mohly být prováděny srážky. Invalidní důchod byl povinné přiznán od 1. 10. 1978. Do té doby povinná podle sdělení předchozího plátce mzdy pobírala mzdu, z níž byly na úhradu vymáhané pohledávky ještě prováděny srážky. V době vydání usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí (11. 9. 1979) dosud tedy nebyly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 290 odst. 1 o. s. ř. (jednorroční lhůta, v níž povinný nepobírá srážkami postižitelnou mzdu).

Ve věci sp. zn. E 439/79 okresního soudu v Mostě vrátil plátce mzdy usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy a sdělil, že povinné je vyplácen pouze mateřský příspěvek, z něhož srážky nelze neprovádět. Soud o tomto sdělení plátce mzdy vyrozuměl oprávněného a dále zůstal nečinný, ač měl správně ověřit, zda v daném případě přichází v úvahu provádění srážek z jiných příjmů podle ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř., případně zda jsou splněny podmínky pro postup podle ustanovení § 290 odst. 1 o. s. ř. a v případě jejich nedostatku poučit plátce mzdy.

Ustanovení § 290 odst. 2 o. s. ř. upravuje jediný případ, kdy zákon umožňuje povinnému dosáhnout zastavení výkonu rozhodnutí, aniž by vymáhané právo bylo uspokojeno a aniž by tu byla překážka materiálního či formálního rázu bránící dalšímu výkonu. Předpokladem pro takový postup je především skutečnost, že soudní výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy je veden již jen pro běžné výživné a že lze očekávat, že povinný vzhledem ke svému chování i poměru k práci bude výživné plnit dále dobrovolně. Výklad pojmu chování povinného byl podán již v rozhodnutí uveřejněném pod č. 19/1965 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, podle něhož je významná především ta okolnost, jaký má povinný smysl pro plnění platebních povinností; nejsou významné okolnosti, za kterých došlo k rozvratu manželství, jaké jsou vztahy mezi povinným a matkou nezletilého oprávněného, ani skutečnost, že povinný pracuje teprve krátkou dobu u nového zaměstnavatele.

O zastavení výkonu rozhodnutí podle tohoto ustanovení rozhoduje usnesením senát. Jednání není třeba nařizovat. Negativní stanovisko oprávněného, jehož má předseda senátu podle ustálené soudní praxe vždy vyslechnout (i když to zákon výslovně neukládá), nebrání kladnému rozhodnutí

o navrhovaném zastavení výkonu rozhodnutí. Se stanoviskem oprávněného (případně jeho zákonného zástupce) je třeba se vždy vypořádat. Předseda senátu si zpravidla předem vyžádá i stanovisko národního výboru nebo příslušné společenské organizace.

Ve věci okresního soudu v Teplicích sp. zn. E 643/76 rozhodl o návrhu povinného podle ustanovení § 290 odst. 2 o. s. ř. nesprávně předseda senátu, ač měl rozhodovat senát.

Okresní soud v Mělníku ve věci sp. zn. E 166/78, v níž se matka nezletilého oprávněného vyjádřila záporně k návrhu povinného podle ustanovení § 290 odst. 2 o. s. ř., soud povinnému sdělil, že vzhledem ke stanovisku oprávněného nelze návrhu vyhovět. Rozhodnutí, proti němuž by se povinný mohl bránit podáním odvolání, však nesprávně nevydal.

7. Postup při změnách plátce mzdy

Mzda povinného je zásadně postižena bez zřetele na konkrétní pracovní poměr povinného. Zásada zakotvená v ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř., že se totiž nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy vztahuje i na mzdu povinného u nového plátce mzdy, předpokládá, že povinný je v den nařízení výkonu rozhodnutí v pracovním poměru k plátcovi mzdy označenému v návrhu. 12) Účinky ustanovení § 293 o. s. ř. jsou vázány na to, že po nařízení soudního výkonu rozhodnutí došlo ke změně plátce mzdy. Rozhodujícím okamžikem je proto den, kdy usnesení nařizující výkon rozhodnutí bylo vydáno (nikoliv den jeho doručení, ani den, kdy nabylo právní moci); jestliže v den, kdy soud nařídil výkon rozhodnutí, povinný nebyl u označeného plátce mzdy v pracovním poměru, účinky uvedeného ustanovení nenastanou. V tomto ustanovení a v ustanoveních následujících jsou podrobně upraveny povinnosti dřívějšího i nového plátce mzdy a povinného v souvislosti se změnou plátce mzdy, jakož i postup soudu v těchto případech. V ustanovení § 296 o. s. ř. jsou zakotveny sankce za neplnění uvedených povinností.

Některé soudy se spokojují s obecným, zcela nekonkrétním sdělením, že povinný již u organizace nepracuje, aniž by trvaly na přesném sdělení data, kdy došlo ke skončení pracovního poměru povinného u označeného plátce mzdy. V některých případech nerozlišují, kdy nastávají účinky podle ustanovení § 293 odst. 1 a 2 o. s. ř., a postupují podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. i v těch případech, kdy povinný v době rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí u označeného plátce mzdy nepracoval; tím dochází vinou soudu ke zkreslování pořadí pro uspokojování pohledávek, pro něž má být rozhodující den doručení nařízení výkonu rozhodnutí skutečnému prvnímu plátcovi mzdy (§ 280 odst. 3 o. s. ř. a § 293 odst. 3 o. s. ř.).

Okresní soud v Prostějově ve věci sp. zn. E 112/78 postupoval podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř., přestože povinný v době nařízení výkonu rozhodnutí u označeného plátce mzdy nepracoval.

Okresní soud Praha-západ se naopak ve věci sp. zn. E 37/78 spokojil s oznámením plátce mzdy, že povinný není u něho zaměstnán, ač z obsahu zprávy bylo zřejmé, že v době vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí u něho ještě povinný zaměstnán byl a že ke skončení pracovního poměru došlo později. Soud nesprávně vyrozuměl oprávněného, že výkon rozhodnutí nevznikl.

Příloha č. 1 k jednacímú řádu pro okresní a krajské soudy (návod k vedení evidenčních pomůcek) v části čtvrté (rejstřík E) stanoví, že dojde-li při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy ke změně plátce mzdy, nezapiše se věc znovu do rejstříku, nýbrž vede se dále v patrnosti pod původním zápisem. Výkladem z opaku lze dovodit, že v případech, kdy k postižení mzdy povinného ve smyslu ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř. nedošlo, vzhledem k tomu, že povinný nebyl v den nařízení výkonu rozhodnutí u označeného plátce mzdy zaměstnán, je třeba nový návrh zapsat jako novou položku v rejstříku E. Přesný postup při zápisech do rejstříku E spolu s přesným zjišťováním doby pracovního poměru u označeného prvního plátce mzdy je také jednou ze záruk, že nebude zkreslováno pořadí

uspokojení pohledávek.

Okresní soud v Pardubicích nařídil k návrhu oprávněného výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného k uspokojení pohledávky v částce 4000 Kčs s příslušenstvím. Věc byla zapsána v rejstříku pod sp. zn. E 227/79. Povinný nebydlel na uvedené adrese a usnesení se mu nepodařilo doručit. Plátce mzdy označený oprávněným vrátil usnesení soudu se sdělením, že povinný u něho nepracuje. Poté oprávněný podal nový návrh na nařízení výkonu rozhodnutí podle téhož soudního rozhodnutí a označil nového plátce mzdy. Soud věc zapsal do rejstříku E pod sp. zn. E 423/79 a návrhu vyhověl. K odvolání povinného krajský soud v Hradci Králové usnesením sp. zn. 10 Co 300/79 uvedené usnesení soudu prvního stupně změnil a řízení o výkon rozhodnutí zastavil. V odůvodnění svého rozhodnutí vycházel z právního názoru, podle něhož projednání nového návrhu oprávněného ve věci sp. zn. E 423/79 bránila překážka věci zahájené; nezkoumal však, zda povinný byl v den prvního nařízení soudního výkonu rozhodnutí v pracovním poměru u označeného plátce mzdy a zda přicházel v úvahu účinek ve smyslu ustanovení § 293 odst. 1 o. s. ř. Proto Nejvyšší soud ČSR vyhověl stížnosti pro porušení zákona, podané ministrem spravedlnosti ČSR, a vyslovil rozsudkem sp. zn. 3 Cz 41/80, že usnesením odvolacího soudu byl porušen zákon; uvedené usnesení zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Usnesení vydané podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. je základem pro pokračování ve srážkách ze mzdy (§ 293 odst. 1, 2 o. s. ř.), pokud nový plátce nezačal provádět srážky již dříve dnem, kdy se od povinného nebo od dosavadního plátce mzdy dozvěděl, že byl soudem nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného pro jaké pohledávky. Má tedy v uvedeném usnesení být (kromě jiného) zjištěna podle dosažitelných dokladů (především na základě vyúčtování již provedených srážek) výše nedoplatku pohledávky, na niž mají být srážky dále prováděny. Praxe ukazuje, že soud nemá vždy možnost v usnesení podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. sdělit novému plátcí mzdy najednou údaj o dosud provedených srážkách a o výši pohledávky, pro niž mají být srážky prováděny, aniž by došlo k nežádoucímu prodlení, jež by oddalovalo provádění srážek novým plátcem mzdy a jež by tedy bylo v rozporu s povinností soudu postarat se o včasné provádění výkonu rozhodnutí (§ 265 odst. 1 o. s. ř.). V takových případech volí soudy právem postup, při němž nejprve v usnesení sdělí novému plátcí mzdy alespoň základní údaje pro provádění srážek (např. údaje o výši běžného výživného) s tím, že přesná výše provedených srážek a výše pohledávky bude určena dodatečně. Soudy by ovšem neměly přehlížet, že v těchto případech musí mít i konečně vyznění plátce mzdy formu usnesení, proti němuž mohou účastníci podat odvolání a které je jim třeba proto doručit. Pouhé sdělení výše srážek provedených dosavadními plátcí mzdy a výše nedoplatku formou přípisu je v rozporu s ustanovením § 294 odst. 3 o. s. ř.

Při postupu podle citovaného ustanovení se námitky účastníků soustřeďují na výši nedoplatku. Předchozí výpočty v dřívějším usnesení nebrání soudu v tom, aby provedl výpočet nově, zjistí-li jejich nesprávnost. Při rozhodování podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. soud nemůže přihlížet k platbám, které byly provedeny mimo rámec soudního výkonu rozhodnutí, pokud ohledně nich výkon nebyl částečně zastaven. Vyčíslení výše pohledávky, pro kterou mají být srážky dále prováděny, nebrání tomu, aby v pozdějším řízení o návrhu na zastavení (částečné zastavení) výkonu rozhodnutí byl vzat zřetel i na srážky ze mzdy, provedené dřívějšími plátcí mzdy.

Vyhotovení usnesení podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. je třeba vždy zakládat do spisu pro účely případného odvolacího řízení (stejně jako jiná usnesení, proti nimž je přípustné odvolání), protože pouhý pokyn k doručení vzoru 151 o. s. ř. by nemohl být postačujícím podkladem pro přezkoumání správnosti usnesení.

Ustanovení § 204 jednacího řádu pro okresní a krajské soudy stanoví, že do spisu o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se založí přehledný list o provádění srážek, jakmile dojde poprvé ke změně plátce mzdy. Zápisy do přehledného listu provádí vedoucí soudní kanceláře podle pokynu

soudce nebo soudního tajemníka.

Uvedená povinnost není důsledně plněna. V některých případech je přehledný list zakládán ihned při nařízení výkonu rozhodnutí, ale pak není průběžně vyplňován; jiné soudy přehledné listy nezakládají vůbec.

Ustanovení § 295 odst. 1 o. s. ř. ukládá povinnému, aby v případě, že přestal pracovat u dosavadního plátce mzdy, tuto skutečnost oznámil do jednoho týdne soudu, který nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy. Do jednoho týdne musí povinný soudu rovněž oznámit, že nastoupil práci u jiného plátce mzdy.

Ustanovení § 295 odst. 2 o. s. ř. vymezuje povinnosti plátce mzdy pro případ, že u něho povinný přestal pracovat.

V praxi soudů se vyskytují odchylné názory na otázku, zda pod pojmem „přestal pracovat“ je třeba rozumět skončení pracovního poměru či faktický stav, kdy povinný z jakéhokoliv důvodu přestal pro plátce mzdy vykonávat práci. Při výkladu tohoto pojmu nelze přehlédnout, že § 295 o. s. ř. je zařazen mezi ustanovení, jimž je společná marginální rubrika „změna plátce mzdy“. Cílem všech těchto ustanovení je zajistit urychlené provádění výkonu rozhodnutí v případech, že po jeho nařízení došlo ke změně plátce mzdy. Z toho vyplývá, že povinnosti uložené v § 295 odst. 1, 2 o. s. ř. plátcům mzdy a povinnému se vážou k okamžiku změny plátce mzdy. O takový stav půjde zpravidla tehdy, jestliže dojde ke skončení pracovního poměru. Výjimkou bude např. ten případ, kdy při zachování pracovního poměru u dosavadního plátce mzdy povinný nastoupí do výkonu trestu odnětí svobody a kdy bude i postup podle ustanovení § 294 odst. 3 o. s. ř. na místě, stejně tak jako v případech předvídaných v ustanoveních § 25 odst. 2 a § 66 zák. práce.

Sankce za nesplnění povinností uložených v ustanoveních § 294 odst. 1, 2 a § 295 o. s. ř. jsou stanoveny v ustanovení § 296 o. s. ř.

Okresní soud v Lounech ve věci sp. zn. E 581/76 uložil plátcům mzdy pořádkovou pokutu ve výši 300 Kčs za nesplnění povinnosti uložené mu v ustanovení § 295 odst. 2 o. s. ř. V odvolání plátce mzdy namítal, že povinný u něho neskončil pracovní poměr, takže použití ustanovení § 296 odst. 2 o. s. ř. nepřicházelo v úvahu, zejména když povinný byl zadržen orgány VB a plátce mzdy o tom neobdržel žádné sdělení. Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením sp. zn. 10 Co 235/79 správně změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se plátcům mzdy pořádková pokuta neukládá, a to proto, že vznik a počátek oznamovací povinnosti plátce mzdy podle ustanovení § 295 odst. 2 o. s. ř. je třeba vázat na den, k němuž došlo k ukončení pracovního poměru s povinným, a nikoliv na den, kdy povinný přestal u organizace (plátce mzdy) jen fakticky pracovat a jeho pracovní poměr u organizace trval.

Plátcům mzdy v řadě případů přistupují k plnění uvedených povinností velmi liknavě. Oznamovací povinnost plní zpravidla jen plátcům mzdy, u nichž povinní rozvázali pracovní poměr, avšak v řadě případů opožděně a bez včasného vyúčtování jimi provedených srážek. Oznámení ze strany nového plátce mzdy povinného je spíše výjimkou, stejně tak jako oznámení ze strany povinného. Přesto soudy nevyužívají možnosti uložení pořádkové pokuty v dostatečné míře. Byla zjištěna řada případů, kdy k tomuto opatření soud nepřikročil, třebaže k tomu byly splněny podmínky. Pro žádoucí rychlost postupu v řízení o výkon rozhodnutí při změně plátce mzdy má mimořádný význam včasné plnění oznamovací povinnosti i novým plátcem mzdy, který zpravidla není předchozímu plátcům znám.

Usnesení o uložení pořádkové pokuty je rozhodnutím soudu, kterým se ukládá určitá povinnost. Je proti němu přípustné odvolání. Proto musí být vždy náležitě odůvodněno ve vztahu ke konkrétnímu řešenému případu tak, aby bylo možné přezkoumat jeho věcnou správnost v odvolacím řízení.

Povinností soudu je zjišťovat nového plátce mzdy a provádět všechny úkony související se změnou plátce mzdy za použití všech dosažitelných prostředků (§ 265 odst. 1 o. s. ř.).

Proto nebyl správný postup okresního soudu v Lounech ve věci sp. zn. E 20/79, v níž plátce mzdy vrátil soudu tiskopis vzor 190 o. s. ř. s tím, že povinný u něho přestal pracovat. Spis byl bez dalšího opatření založen, aniž by soud pátral po novém plátcu mzdy povinného a aniž by zjišťoval, zda a kdy byl ukončen pracovní poměr.

Zjistí-li soud, že povinný přestal u označeného plátce mzdy pracovat, aniž došlo k rozvázání pracovního poměru, nevyplyvá z toho, že není třeba přistoupit k dalšímu opatření. Zejména jde-li o vymáhání výživného pro nezletilé dítě, přichází v úvahu podle okolností signalizace případu příslušnému prokurátorovi k případnému trestnímu stíhání pro trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 213 tr. zák.). 13) To platí i pro případy nápadně častých změn plátců mzdy spojených s nepřiměřeně nízkým výdělkem nebo s oddalováním prováděných srážek, anebo jestliže se soud dozví o skutečnostech svědčících o pochybné pracovní morálce povinného, motivované snahou vyhýbat se zákonné vyživovací povinnosti. Z dosavadních poznatků ze soudního dozoru vyplývá, že tuto povinnost soudy namnoze ještě důsledně neplní.

8. Rozlišování mezi přednostními a nepřednostními pohledávkami

Okruh přednostních pohledávek je taxativně vypočten v ustanovení § 279 odst. 3 o. s. ř. Správné rozlišení, zda jde o výkon rozhodnutí k uspokojení přednostní či nepřednostní pohledávky, má mimořádný význam především pro odlišný rozsah postižení mzdy povinného.

V praxi soudů jsou oba tyto druhy pohledávek rozlišovány, soudy v řízení používají příslušných vzorů tiskopisů k občanskému soudnímu řádu a existence přednostní pohledávky je zpravidla vyznačena již i na obalu soudního spisu.

Např. ošetrovné přednostní pohledávkou není, protože není uvedeno v taxativním výpočtu přednostních pohledávek uvedeném v ustanovení § 279 odst. 3 o. s. ř.; lze proto ze zbytku čistého platu podle ustanovení § 279 odst. 1, věta první, o. s. ř. srazit jen jednu třetinu. Naproti tomu nárok na výživné, jenž přešel na stát podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 50/1973 Sb. o pěstounské péči, je při výkonu rozhodnutí přednostní pohledávkou podle ustanovení § 279 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (viz stanovisko uveřejněné pod č. 16/1976 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

C. Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí

Počet věcí soudního výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí se stále snižuje. Podle statistických výkazů jich bylo prováděno v roce 1966 celkem 187, v roce 1977 91 výkonů a v roce 1978 60 výkonů.

I. Postup soudů při nařízení výkonu rozhodnutí

1. Zkoumání příslušnosti

Návrhy jsou ve všech případech podávány u soudu místně příslušného, tj. u soudu, v jehož obvodu je nemovitost (§ 252 odst. 3 o. s. ř.). Soudy se ve věcech výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zabývají otázkou příslušnosti jen výjimečně.

Ve věci sp. zn. 9 E 1854/76 obvodního soudu pro Prahu 10, v níž šlo o likvidaci majetku (§ 352 a násl. o. s. ř.), vyslovil městský soud v Praze v rozhodnutí sp. zn. 9 Co 250/77 správný právní názor, že ustanovení § 252 odst. 3 o. s. ř. je výjimkou z obecné úpravy příslušnosti podle bydliště povinného a že by jeho použití u likvidace majetku přicházelo v úvahu tehdy, kdyby nemovitost byla jediným předmětem výkonu likvidace.

2. Náležitosti návrhů na soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí

Soudy zkoumají, zda návrhy mají potřebné náležitosti a v případě potřeby vyžadují od oprávněného jejich doplnění i předložení potřebných dokladů; sledují i to, zda byl zaplacen soudní poplatek a zda není důvod k zastavení řízení pro nedostatek podmínek řízení.

Ve věci sp. zn. E 417/78 obvodního soudu pro Prahu 6 byl oprávněný vyzván, aby označil přesně nemovitost a předložil doklady o vlastnictví povinného. Když v dané lhůtě doklady nepředložil, ač byl o následcích nesplnění uložené mu povinnosti poučen, bylo řízení správně zastaveno podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř.

Ve věci sp. zn. E 249/78 okresního soudu v Prachaticích vzal oprávněný návrh zpět ještě před nařízením výkonu rozhodnutí. Soud vyřídil věc záznamem, že s ohledem na to, že oprávněný vzal návrh zpět dříve, než byl výkon rozhodnutí nařízen, není třeba výkon rozhodnutí zastavovat. Správně však měl zastavit řízení o výkon rozhodnutí podle ustanovení § 96 odst. 3 o. s. ř.

a) Předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí

Základními předpoklady pro nařízení soudního výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti ve smyslu ustanovení § 335 odst. 1 o. s. ř. jsou přesné označení nemovitosti, jejíž prodej se navrhuje, jakož i prokázání toho, že nemovitost je ve vlastnictví povinného.

Zápis v evidenci nemovitostí není rozhodujícím důkazem o vlastnickém právu; změna ve vlastnických vztazích není totiž někdy v evidenci nemovitostí dosud provedena.

Pokud rozhodnutí, které má být vykonáno, neobsahuje současně i výrok, jímž se zakládají nebo mění vlastnické vztahy k nemovitosti, je třeba trvat na tom, aby v den nařízení soudního výkonu rozhodnutí bylo vlastnické právo povinného k nemovitosti prokázáno příslušnými listinami a aby opatřování těchto listin, zejména výpisů z evidence nemovitostí, nebylo ponecháváno až do řízení před státním notářstvím.

Je povinností soudu, aby provedl v případě potřeby nutná zjištění o vlastnictví povinného a nespokojoval se s odkazem na možnost postupu podle ustanovení § 267 odst. 1 o. s. ř. (který ovšem ani v tomto řízení není vyloučen).

Nesprávně tedy krajský soud v Brně v rozhodnutí sp. zn. 19 Co 193/74, vydaném ve věci sp. zn. 27 E 562/74 městského soudu v Brně, v níž povinný v odvolání namítal, že nemovitost patří také jeho bývalé manželce, se nezabýval otázkou, zda jde o podílové nebo bezpodílové spoluvlastnictví, a uvedl, že byla osvědčena domněnka výlučného vlastnictví povinného.

Nemovitosti jsou v návrzích označovány údaji z evidence nemovitostí. U rodinného domku se zahradou a stavební parcelou jsou zpravidla uváděny údaje dostačující k přesné identifikaci předmětu výkonu. K pochybením dochází zejména u pozemků.

Ve věci sp. zn. E 914/77 okresního soudu v Českých Budějovicích byl podán návrh na soudní výkon rozhodnutí prodejem domu se stavební parcelou a všemi pozemky (které jsou v užívání socialistické organizace). Soud nařídil výkon rozhodnutí prodejem „usedlosti v B. postavené na parcele č. 23 zapsané ve vložce č. 15 pozemkové knihy“; bližší údaje o pozemcích neobsahuje ani výrok ani odůvodnění usnesení.

Soudy někdy nerozlišují mezi pozemky ve vlastnictví povinného a pozemky, k nimž bylo zřízeno právo osobního užívání pozemku a na nichž byla postavena stavba ve vlastnictví povinného.

Např. ve věci sp. zn. 27 E 1544/76 městského soudu v Brně byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem rodinného domu se stavební parcelou a zahradou, ačkoliv ve výpisu z evidence nemovitostí byla uvedena dohoda o zřízení práva osobního užívání pozemku.

Rovněž ve věci sp. zn. E 1628/76 okresního soudu v Ústí nad Labem byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem domu se stavební parcelou, ačkoliv ve výpisu z evidence nemovitostí je uvedeno, že pozemek je v osobním užívání.

Jestliže se při soudním výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 335 o. s. ř. prodává rodinný dům, jehož stavební parcela a přilehlá zahrada jsou v osobním užívání povinného, nelze postihnout prodejem i toto právo osobního užívání, neboť tímto výkonem rozhodnutí lze postihnout jen věci. Je-li dům prodán, pak na nabyvatele přejde ve smyslu ustanovení § 496 a § 218 o. z. i právo osobního užívání pozemku a nabyvatel nemovitosti složí částku odpovídající hodnotě tohoto práva spolu s odhadní cenou. Obě částky pak budou předmětem rozvrhu.

Podle ustanovení § 147 o. z. pohledávka věřitele jen jednoho z manželů, která vznikla za trvání manželství, může být při výkonu rozhodnutí uspokojena i z majetku patřícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Manžel povinného je v takovém případě ve smyslu ustanovení § 255 odst. 2 o. s. ř. účastníkem řízení.

Vznikají však pochybnosti o tom, zda tohoto ustanovení lze použít i v případě, že manželství účastníků bylo rozvedeno před nařízením výkonu rozhodnutí, čímž zaniklo bezpodílové spoluvlastnictví manželů, které však dosud nebylo vypořádáno.

Ve věci sp. zn. 27 E 562/74 městského soudu v Brně podala v průběhu řízení bývalá manželka povinného, která nebyla účastnicí řízení, návrh na zastavení výkonu rozhodnutí s tím, že nemovitost patří do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, které nebylo dosud vypořádáno. Soudy prvního a druhého stupně o jejím návrhu jednaly a rozhodly, třebaže před tím ani potom s bývalou manželkou povinného nejednaly jako s účastnicí řízení. Návrh byl zamítnut s tím, že je třeba postupovat podle ustanovení § 147 o. z., jestliže nebylo vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů dosud provedeno, aniž byl tento názor blíže odůvodněn.

Jestliže vztahy manželů k věcem, které náleží do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, zejména správu tohoto majetku v období, kdy toto společné vlastnictví již zaniklo, ale nebylo ještě vypořádáno, je třeba posuzovat analogicky (§ 496 o. z.) podle ustanovení o bezpodílovém spoluvlastnictví manželů, 14) lze analogicky (§ 496 o. z.) použít i ustanovení § 147 o. z. Stejný závěr vyplývá i z rozhodnutí uveřejněného pod č. 58/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. I rozvedený manžel musí být ovšem v tomto případě účastníkem řízení.

b) Výklad ustanovení § 335 odst. 2 o. s. ř.

Pokud soudy ve výroku usnesení o nařízením výkonu rozhodnutí užívají slov zákona „nemovitost se vším, co k ní patří“ (§ 335 odst. 2 o. s. ř.), nezabývají se zpravidla blíže výkladem znění tohoto ustanovení. Jen výjimečně přichází řešení této otázky v úvahu.

Ve věci sp. zn. 27 E 562/74 městského soudu v Brně navrhl oprávněný výkon rozhodnutí prodejem zahrady a zastavěné parcely spolu se stavbou na ní postavenou. Soud nařídil výkon rozhodnutí prodejem uvedených pozemků s tím, že nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje na nemovitost se vším, co k ní patří. Usnesení neobsahovalo odůvodnění. V dalším řízení soud i účastníci vycházeli z toho, že předmětem výkonu je i stavba, tj. rekreační chata. Teprve v důsledku podaného odvolání proti stanovení odhadní ceny v řízení před státním notářstvím uvedl krajský soud v Brně v rozhodnutí sp. zn. 13 Co 638/77, že výkon rozhodnutí prodejem stavby nařízen nebyl, poněvadž stavba spojená

se zemí pevným základem je samostatnou věcí (§ 119 o. z.) a „nepatří“ k pozemku, na kterém je postavena. Není ani jeho součástí (§ 120 o. z.), ani jeho příslušenstvím (§ 121 o. z.).

Podobný problém vznikl ve věci sp. zn. E 501/77 okresního soudu v Novém Jičíně v řízení před státním notářstvím (Nsn 505/77). Soud nařídil výkon rozhodnutí prodejem rodinného domku se všemi součástmi a příslušenstvím, stavební parcelou a zahradou. Státní notářství v rozhodnutí o určení odhadní ceny vycházelo ze znaleckého posudku a uvedlo jako předmět prodeje vedle domu a pozemků studnu, venkovní schody, kanalizaci a domácí vodárnu, ale také rekreační chatu, postavenou na pozemku, který však není ani součástí ani příslušenstvím domu; prodej této chaty nebyl podložen vykonávaným rozhodnutím soudu.

Při výkladu ustanovení § 335 odst. 2 o. s. ř. lze dojít k závěru, že pod pojmem nemovitost „se vším, co k ní patří“ je třeba rozumět součást věci (§ 120 o. z.) a příslušenství věci (§ 121 o. z.). Z hlediska určitosti výroku rozhodnutí je však nutno rozlišovat, zda jde o součást nebo příslušenství věci. Příslušenství, tj. věci, které náležejí vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány (§ 121 o. z.), nepřestávají být tímto určením věcmi ve smyslu ustanovení § 119 odst. 1 o. z. Vlastnictví k nim nepřechází bez dalšího na nabyvatele věci hlavní. V návrhu oprávněného i v usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti musí být proto řádně identifikována nejenom věc hlavní, tj. zpravidla rodinný domek, ale i věci, které jsou jejím příslušenstvím. Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti se pak ve smyslu ustanovení § 335 odst. 2 o. s. ř. na toto příslušenství vztahuje, i když jednotlivé věci samy o sobě nejsou nemovitostmi. Naproti tomu součást věci ve smyslu ustanovení § 120 o. z. přechází na nového nabyvatele věci, i když nebyla ve výroku rozhodnutí výslovně uvedena.

3. Vhodnost navrhovaného způsobu výkonu rozhodnutí

Nevhodnost výkonu bývá spatřována zejména v tom, že vymáhaná částka je ve srovnání s hodnotou nemovitosti nízká nebo že prodej nemovitosti je pro povinného nepřiměřeně tvrdý.

Ve věci sp. zn. E 1819/77 okresního soudu v Liberci byl nařízen soudní výkon rozhodnutí prodejem rodinného domku pro vymožení pohledávky 3951 Kčs. S povinnou byl sepsán po odvolací lhůtě protokol, v němž uvedla, že prodej je příliš přísný, a žádala o souhlas se splátkami. Konkrétní návrh nebyl uveden. Soud považoval protokol za návrh na odklad provedení výkonu rozhodnutí; návrhu nevyhověl s tím, že vzhledem k nízkému příjmu povinné nelze na oprávněném spravedlivě žádat, aby čekal na zaplacení ještě nejméně dva roky. Povinná pak pohledávku zaplatila.

Ve věci sp. zn. E 675/76 obvodního soudu pro Prahu 6 byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti pro vymožení pohledávky – náhrady za spoluvlastnický podíl (25 555 Kčs). Povinní namítali, že nemovitost byla odhadnuta částkou 143 279 Kčs, což vysoko překračuje nároky oprávněné. Městský soud v Praze v rozhodnutí sp. zn. 16 Co 138/77 správně uvedl, že povinní jsou důchodci a že z důchodu nelze v dohledné době uspokojit vymáhanou pohledávku. I oprávněná je důchodkyní a nelze na ní spravedlivě požadovat, aby dlouhou dobu čekala na uspokojení svých nároků.

Postup soudů není stejný v případě, že výkon rozhodnutí se teprve stane nevhodným po právní moci usnesení o nařízení výkonu.

Postup podle ustanovení § 264 odst. 1 o. s. ř. je výjimečným případem, kdy lze na výkon rozhodnutí použít (§ 254 odst. 1 o. s. ř.) z předcházejících částí občanského soudního řádu ustanovení § 95 odst. 1 a 2 o. s. ř. připouštějící za řízení změnu návrhu na zahájení řízení. Ustanovení § 264 odst. 1 o. s. ř. je zařazeno pod marginální rubriku „Nařízení výkonu rozhodnutí“ vztahující se na období před prováděním již nařízeného výkonu rozhodnutí. Soud je také svým usnesením o nařízení výkonu

rozhodnutí vázán, protože se jím neupravuje jen vedení řízení (§ 170 odst. 1, 2 o. s. ř.). Byl-li tedy již nařízen soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti (a to třeba i nepravomocně) a stal-li se teprve dodatečně tento způsob výkonu nevhodným tím, že vymáhaná pohledávka nebo její podstatná část byla uhrazena mimo výkon rozhodnutí a zbytek lze vymáhat vhodněji jiným způsobem (např. srážkami ze mzdy), nelze již postupovat podle ustanovení § 264 odst. 1 o. s. ř. a nařídit výkon rozhodnutí po slyšení oprávněného jiným způsobem. Postupem podle ustanovení § 264 odst. 1 o. s. ř. by ani nebylo možné návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí pro zřejmě nevhodný způsob výkonu zamítnout. Je třeba v takovém případě zastavit výkon rozhodnutí, a to ohledně uhrazené částky k návrhu povinného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. [případně k návrhu oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]. Pokud by ohledně zbytku pohledávky oprávněný setrval i po poučení na provedení nařízeného prodeje nemovitosti a tento způsob by byl zřejmě nevhodný, bylo by možné postupovat podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Oprávněný by pak mohl dosáhnout výkonu rozhodnutí jiným vhodnějším způsobem jen podáním nového návrhu.

4. Dodržování ustanovení § 335 odst. 3 o. s. ř.

Usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí je třeba po právní moci doručit státnímu notářství, okresnímu národnímu výboru, v jejichž obvodu je nemovitost, okresnímu a místnímu národnímu výboru v místě bydliště povinného, oprávněnému a povinnému (§ 335 odst. 3 o. s. ř.).

Soud podle ustanovení § 335 odst. 3 o. s. ř. vždy doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí s doložkou právní moci příslušnému státnímu notářství. Tím je ukončována první etapa činnosti soudu při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti a soud tím dává současně podnět ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 not. ř. tomuto státnímu notářství k provedení nařízeného prodeje.

Je nesprávné, jestliže soudy zasílají státnímu notářství celé soudní spisy o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí s tím, že je postupují k provedení výkonu, přičemž nepřipojí ani vyhotovení svého usnesení pro spis státního notářství.

5. Rozhodování o nákladech řízení

I pro výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti platí ustanovení § 270 a § 271 o. s. ř. o nákladech výkonu rozhodnutí. To znamená, že usnesení, jímž se nařizuje výkon rozhodnutí, musí vždy obsahovat i výrok o povinnosti povinného uhradit oprávněnému náklady výkonu. Že se nařízení výkonu vztahuje i na tyto náklady, plyne z ustanovení § 270 odst. 1 o. s. ř.

Formulace výroku usnesení v tom znění, že se „soudní výkon rozhodnutí nařizuje k vydobytí pohledávky a nákladů řízení“, neodpovídá ustanovení § 270 odst. 1 o. s. ř. a není jím rozhodnuto o tom, že se povinnému ukládá uhradit náklady řízení oprávněnému. Ani takovým výrokem, že náklady soudního výkonu rozhodnutí „se určují“ nebo „se stanoví částkou...“ není vlastně rozhodnuto o povinnosti uhradit náklady řízení.

Vedle obecných ustanovení o nákladech výkonu rozhodnutí uvádí se dále v ustanovení § 336 odst. 1 o. s. ř., že prodej nemovitosti provede státní notářství podle ustanovení notářského řádu, srazí náklady prodeje a výtěžek odevzdá soudu. Tomu odpovídá i ustanovení § 87 not. ř. Jde tu o speciální úpravu postupu při úhradě nákladů prodeje, nikoliv o náhradu nákladů účastníků. Zpravidla jde o znalečné zaplacené v řízení před státním notářstvím za odhad nemovitosti. Náklady prodeje jsou náklady řízení spojené s vlastním prodejem nemovitosti v řízení před státním notářstvím placené státem. Vzhledem k povaze těchto nákladů (tj. nákladů spojených s odhadem nemovitosti a jejím prodejem) jde o náklady týkající se podstaty, které jsou také z podstaty uhrazovány (§ 336 odst. 1 o. s. ř. a § 87 not. ř.). O povinnosti k náhradě těchto nákladů se proto zvlášť nerozhoduje.

Postup podle ustanovení § 336 odst. 1 o. s. ř. přichází v úvahu pouze v případě, že dojde k prodeji nemovitosti a odhadní cena je složena u státního notářství. Nedojde-li k prodeji a řízení je zastaveno, ať již podle ustanovení § 336 odst. 2 o. s. ř. nebo s uplatněním některého z důvodů uvedených v § 268 odst. 1 o. s. ř., postupuje se podle obecných ustanovení o nákladech výkonu rozhodnutí (§ 270 a násl. o. s. ř.), a to i pokud jde o náhradu nákladů zálohovaných státem v řízení před státním notářstvím, které tvoří jeden celek se soudním řízením.

Soudy zpravidla správně rozhodují ve smyslu ustanovení § 271 o. s. ř. o nákladech účastníků současně s rozhodnutím o zastavení výkonu rozhodnutí, opomíjejí však povinnost rozhodovat o náhradě nákladů placených státem v řízení před státním notářstvím.

Např. ve věci sp. zn. E 675/76 okresního soudu v Kladně byl výkon rozhodnutí zastaven podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.; usnesení soudu neobsahuje výrok o nákladech řízení, ačkoliv znalečné za odhad nemovitosti bylo vyplaceno z rozpočtových prostředků.

Naproti tomu ve věci sp. zn. E 1819/77 okresního soudu v Liberci bylo při zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. správně uloženo povinné nahradit státu zálohované znalečné s poukazem na ustanovení § 148 odst. 1, § 270 odst. 3 a § 271 o. s. ř.

Jestliže tedy soud rozhoduje o zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 o. s. ř. v době, kdy již probíhá řízení o prodeji nemovitosti u státního notářství, nebo o zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 336 odst. 2 o. s. ř., zjistí před svým rozhodnutím u státního notářství, zda a v jaké výši stát platil náklady řízení a podle toho, o jaký důvod zastavení jde, uloží jednomu z účastníků ve smyslu ustanovení § 148 odst. 1, § 270 odst. 3 a § 271 o. s. ř. povinnost nahradit tyto náklady státu.

6. Rozhodování o odkladu provedení výkonu rozhodnutí

Návrhy na odklad provedení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti jsou podávány často, zpravidla s odkazem na splácení dlužné částky a na těžkosti, které by s prodejem domu pro povinného a jeho rodinu vznikly. K pochybením při jejich vyřizování nedochází.

7. Rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí

K zastavení výkonu rozhodnutí dochází nejčastěji podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. na návrh oprávněného, jehož pohledávka byla uspokojena, a dále podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) na návrh povinného, který prokázal, že pohledávku zaplatil.

V několika případech došlo k zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 336 odst. 2 o. s. ř., bylo-li řízení před státním notářstvím bezúspěšné a nepodařilo se nemovitost prodat. Státní notářství v takových případech samo ve věci nerozhoduje; jeho řízení končí oznámením soudu o bezvýslednosti prodeje. Teprve na základě tohoto sdělení a je-li doloženo, že se nepřihlásil žádný zájemce o koupi nemovitosti nebo že se nepodařilo nemovitost prodat žádnému z přihlášených zájemců (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 76/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), může soud vydat usnesení, jímž výkon rozhodnutí podle ustanovení § 336 odst. 2 o. s. ř. zastaví.

Soudy doručují toto usnesení oprávněnému a povinnému. Z ustanovení občanského soudního řádu ani notářského řádu 15) nevyplývá, zda má být pravomocné usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí doručeno také národním výborům, jimž ve smyslu ustanovení § 335 odst. 3 o. s. ř. bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Z povahy věci však plyne, že byl-li národní výbor informován o nařízení výkonu rozhodnutí, měl být informován i o jeho zastavení.

Postup podle obdoby ustanovení § 330 odst. 1 o. s. ř. nepřichází v úvahu mimo jiné i vzhledem

k odlišnému postupu při prodeji nemovitostí.

8. Doručování rozhodnutí v řízení o soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí

Soudy postupují značně nejednotně při doručování rozhodnutí, pokud jde o doručování do vlastních rukou. Usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí není uvedeno mezi písemnostmi, které je třeba doručit do vlastních rukou (srov. např. § 282 o. s. ř.). Pokud to tedy nenařídí předseda senátu, nemusí být žádné z těchto vydávaných rozhodnutí doručeno do vlastních rukou.

9. Řízení o rozvrhu

Zasláním rozhodnutí státního notářství o prodeji a zasláním výtěžku prodeje soudu končí řízení o prodeji nemovitosti u státního notářství. Soud pak postupuje podle ustanovení § 337 o. s. ř.

Posle poslední věty ustanovení § 337 odst. 1 o. s. ř. k přihlášení pohledávek vyzve soud věřitele povinného vyhláškou.

Např. okresní soud v Českých Budějovicích ve věci sp. zn. E 235/77, okresní soud v Novém Jičíně ve věci sp. zn. E 99/74 a okresní soud v Jihlavě ve věci sp. zn. E 555/70 nevydaly vyhlášku, ale nesprávně hned rozhodly o rozvrhu výtěžku prodeje.

Okresní soud v Blansku ve věci sp. zn. E 451/76 nevydal vyhlášku a zaslal oprávněnému a národním výborům v místě nemovitosti jen výzvu ke sdělení nároků a pohledávek.

Rozvrhové řízení nemá povahu sporu; jeho účastníkem je každý, o jehož právech se v rozvrhovém řízení jedná (§ 94 odst. 2 o. s. ř.). Je tedy nutno jednat nejen s oprávněným a povinným, ale i se všemi přihlášenými věřiteli a věřiteli, v jejichž prospěch bylo u státního notářství registrováno omezení převodu nemovitosti (§ 337 odst. 1), i s věřiteli pohledávek zajištěných zástavním právem, jakož i pohledávek z věcných břemen (§ 371 odst. 2 o. s. ř.).

V případech, kdy vázne na prodané nemovitosti podle zápisu v evidenci nemovitostí věcné břemeno, soud zjišťuje, zda toto břemeno trvá a zda nezaniklo smrtí oprávněné osoby. U pohledávek zajištěných omezením převodu nemovitosti soudy postupují podle ustanovení § 337 odst. 1, 2 o. s. ř.

K provedení rozvrhu se jen výjimečně nařizuje jednání. Stává se tak např. tehdy, byly-li zjištěny pohledávky zajištěné omezením převodu nemovitosti. V ostatních věcech je zpravidla vydáváno rozvrhové usnesení bez jednání. V několika případech bylo zjištěno, že soudy rozhodovaly o úhradě takových pohledávek, které do rozvrhového usnesení nepatří.

Např. ve věci sp. zn. E 367/76 okresního soudu v Uherském Hradišti byly ze složeného výtěžku uhrazeny v rozvrhovém usnesení i náklady znalečného, tj. náklady prodeje, které měly být sraženy již státním notářstvím podle ustanovení § 87 not. ř.

Stejně postupoval, pokud jde o znalečné, i okresní soud v Jihlavě ve věci sp. zn. E 555/70, který navíc uhradil ze složené kupní ceny i notářský poplatek z převodu nemovitosti, který však platí nabyvatel; jemu byl v této věci také správně předsán.

Pokud jde o znalečné, je takový postup vyvoláván zřejmě skutečností, že kupní cena bývá složena přímo na depozitní účet soudu, nikoli státního notářství. Pokud jde o notářský poplatek, uvádí se sice v ustanovení § 87 not. ř., že ze zaplacené kupní ceny se srazí též poplatek vyměřený z prodeje, to však nepřichází v úvahu vzhledem k ustanovení § 9 odst. 1, věta druhá, zákona č. 24/1964 Sb. o notářských poplatcích, podle něhož platí poplatek z převodu při nabytí nemovitosti prodávané při

soudním výkonu rozhodnutí nabyvatel nemovitosti. V žádném případě však nepatří otázka úhrady notářského poplatku do rozvrhového usnesení.

Usnesení o rozvrhu je správně doručováno jak účastníkům, tak i věřitelům pohledávek, o jejichž uspokojení bylo rozhodováno. Případy popření pravosti nebo výše některé z pohledávek přihlášených k rozvrhu ve smyslu ustanovení § 267 odst. 2 o. s. ř. v praxi soudů nepřicházejí.¹⁰ Další poznatky z řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti

a) Prodej předlužených nemovitostí státu

U obvodních soudů v Praze a u městského soudu v Brně se stále ještě objevují případy návrhů na výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí – obytných domů, jejichž vlastníci jsou neznámého pobytu v cizině, které jsou nebo byly pod národní správou, a to pro vymožení pohledávky nedoplatků na daních nebo pohledávky peněžních ústavů, které převyšují cenu nemovitosti. V těchto případech kupuje nemovitost národní výbor. Návrhy na výkon rozhodnutí podávají buď finanční správy, nebo Správa pro věci majetkové a devizové.

I v těchto věcech je povinností soudu, který nařídil výkon rozhodnutí, aby provedl rozvrh ve smyslu ustanovení § 337 o. s. ř.

b) Výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí v národní správě

Problematikou výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti v národní správě se zabýval rozsudek Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 3 Cz 23/79, v němž se uvádí:

Zavedením národní správy podle dekretu č. 5/1945 Sb.

se majetek daný

pod národní správu odděluje od ostatního majetku vlastníka. Tomu sice zůstává zachováno jeho vlastnické právo, nesmí však pod sankcí neplatnosti provádět právní jednání týkající se podstaty majetku pod národní správou a nesmí zasahovat do jednání národního správce. Národní správce je povinen spravovat národní majetek pod národní správou s péčí řádného hospodáře a je oprávněn a povinen činit všechna opatření potřebná k jeho řádné správě. Pohledávky, jež se tohoto majetku týkají, mohou být vymáhány jen proti národnímu správci a na majetek daný pod národní správu může být veden výkon rozhodnutí jen na základě rozhodnutí směřujícího proti národní správě. Pokud byl získán titul pro výkon rozhodnutí za trvání národní správy proti vlastníku spravované podstaty a nikoliv proti národní správě, není vykonatelný proti národní správě (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod č. 35/1951 Sbírky rozhodnutí čs. soudů).

Soudy v podstatě postupují v souladu s tímto právním názorem. Vzhledem k tomu nepřichází v úvahu ani přechod povinnosti vlastníka spravované podstaty na národní správu ve smyslu ustanovení § 256 odst. 1, 2 o. s. ř. II. Provádění výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti u státního notářství

Působnost státního notářství v agendě výkonu rozhodnutí je založena ustanovením § 336 odst. 1 o. s. ř. a § 2 odst. 1 not. ř. Odchylná povaha řízení v těchto věcech od řízení v ostatních druzích agendy státních notářství je dána tím, že činnost státního notářství tu následuje po pravomocném rozhodnutí soudu, jímž byl nařízen výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti podle ustanovení § 335 odst. 1 o. s. ř., a z podnětu soudu, který se uskutečňuje doručením pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

1. Zahájení řízení u státního notářství

Protože vyhotovení usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí s doložkou právní moci je nezbytnou součástí spisu státního notářství, svědčící o tom, že byl dán řádný a závazný podnět soudu k řízení u státního notářství (§ 335 odst. 3 o. s. ř. a § 79 odst. 1 not. ř.), vyžádá si státní notářství vyhotovení tohoto usnesení, případně doložku jeho právní moci, jestliže tyto náležitosti ve spise státního notářství chybějí, a to i tehdy, byl-li mu soudní spis pouze postoupen k provedení výkonu bez připojeného usnesení určeného pro spis státního notářství.

Nesprávný byl postup státního notářství v Kolíně ve věci sp. zn. Nsn 471/78, když sice své písemnosti a rozhodnutí označoval touto spisovou značkou, ale zařadil je do soudního spisu.

2. Účastníci řízení

Ani občanský soudní řád ani notářský řád nemá výslovné ustanovení o tom, kdo je účastníkem řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti.

Podle ustanovení hlavy první části páté občanského soudního řádu, která platí pro všechny způsoby výkonu rozhodnutí, jmenovitě podle ustanovení § 255 o. s. ř., je účastníkem řízení u soudu oprávněný a povinný, a jde-li o věci v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů, i manžel povinného; to platí ve smyslu ustanovení § 25 not. ř. i pro řízení před státním notářstvím. Státní notářství rovněž správně považují za účastníka toho, jemuž byla nemovitost prodána, ovšem pouze v části řízení od vydání rozhodnutí o prodeji, a to podle ustanovení § 25 not. ř. a § 94 odst. 1 o. s. ř.

Občanský soudní řád a notářský řád však uvádějí v jednotlivých ustanoveních další subjekty, které je třeba vyrozumívát o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, případně o některých úkonech v tomto řízení; jsou to:

a/ okresní národní výbor, v jehož obvodu je prodávaná nemovitost, místní národní výbor a okresní národní výbor v místě bydliště povinného; vyrozumění provádí soud (§ 335 odst. 3 o. s. ř.);

b/ spoluvlastníci, jde-li o prodej spoluvlastnického podílu k věci; jejich vyrozumění provádí soud (§ 338 odst. 1 o. s. ř.);

c/ věřitelé, v jejichž prospěch bylo u státního notářství registrováno omezení převodu nemovitosti, jakož i osoby, pro něž váznou na nemovitosti jiné závady; vyrozumění provádí státní notářství (§ 79 odst. 3 not. ř.);

d/ okresní národní výbor a místní národní výbor, v jejichž obvodu je prodávaná nemovitost; vyrozumění o místě a čase odhadu provádí státní notářství (§ 86 odst. 1 jednacího řádu pro státní notářství). 16)

V praxi soudů a státních notářství nejsou uvedené subjekty považovány za účastníky řízení. Tento názor je správný. Odpovídá ustanovením § 25 not. ř. a § 94 odst. 1 o. s. ř., poněvadž o právech ani povinnostech žádného z uvedených subjektů se v řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti nejedná.

Ustanovení § 79 odst. 3 not. ř. a § 86 odst. 1 jednacího řádu pro státní notářství o vyrozumívání uvedených subjektů jsou v praxi státních notářství dodržována. Státní notářství zjišťují z evidence nemovitostí existenci omezení převodu nemovitosti, popřípadě jiných závad, a v případě potřeby vyžadují od soudu další stejnopisy usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Ve věci sp. zn. Nsn 151/77 státního notářství v Blansku bylo však rozhodnutí o ustanovení znalce doručeno i všem věřitelům. Naopak v téže věci rozhodnutí o prodeji podle ustanovení § 86 odst. 1 not. ř. bylo doručeno jen zástupci povinné a nabyvateli a nebylo doručeno oprávněnému, který je

účastníkem celého řízení.

Ve věci sp. zn. 2 Nsn 4002/77 státního notářství pro Prahu 2 se ve výroku rozhodnutí, jímž byla stanovena odhadní cena, nesprávně uvádělo: „Tímto se též vyrozumívají věřitelé ve smyslu § 79 odst. 3 not. ř.“.

Ve věci sp. zn. 2 Nsn 351/74 státního notářství v Jihlavě byla vyhláška, v níž byla nesprávně současně stanovena odhadní cena, doručena všem spoluvlastníkům.

3. Postup při opatřování odhadu

O postupu státního notářství při zjišťování ceny, za kterou má být nemovitost prodána, uvádí ustanovení § 79 odst. 2 not. ř. pouze to, že státní notářství opatří odhad nemovitosti a stanoví odhadní cenu. Jednací řád pro státní notářství upravuje postup při provádění odhadu v § 85 a § 86.

Předpisy týkající se výkonu rozhodnutí nikde neuvádějí, o jakou cenu (z hlediska její kategorie) jde. Nejde o cenu určenou dohodou účastníků, ani o cenu nejvýše přípustnou podle cenových předpisů ve smyslu ustanovení § 399 odst. 2 o. z., a tohoto ustanovení nelze ani podpůrně použít. Vycházíme-li ze smyslu a podstaty řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, lze dojít k závěru, že odhadní cena je cena, za niž by bylo možné nemovitost platně (tj. za cenu ne vyšší než cenu přípustnou podle cenových předpisů) prodat v místě a době výkonu rozhodnutí.

Při zjišťování toho, jaká je odhadní cena nemovitosti, se státní notářství neobejde bez posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, tedy bez důkazů znaleckým posudkem. Na rozdíl od řízení o dědictví a řízení o registraci smluv půjde v tomto řízení vždy o znalecký důkaz ve smyslu ustanovení § 25 not. ř. a § 127 o. s. ř.

Státní notářství správně ve všech případech k ocenění nemovitosti ustanovují znalce, a to rozhodnutím, které doručují všem účastníkům.

Postup však není jednotný, pokud jde o dodržování ustanovení § 86 jednacího řádu pro státní notářství. Některá státní notářství provádějí odhad na místě samém za účasti státního notáře, případně notářského tajemníka, účastníků a dalších osob, jimž bylo provedení odhadu oznámeno. Při odhadu je provedena prohlídka nemovitosti; vypracování posudku je ve všech případech znalci uloženo provést písemně ve stanovené lhůtě.

Důsledně podle jednacího řádu pro státní notářství postupovalo např. státní notářství v Karlových Varech ve věci sp. zn. Nsn 1/78. Rozhodnutí o ustanovení znalce, v němž byl současně uveden den, kdy bude proveden odhad na místě samém, bylo doručeno spoluvlastníkovi, ONV a MNV v místě prodávané nemovitosti a účastníkům. Na místě samém byl sepsán protokol o prohlídce nemovitosti, byl uveden její přesný popis a znalci bylo uloženo podat písemný posudek do stanovené lhůty.

Jiná státní notářství naproti tomu odhad na místě samém neprovádějí a provedení odhadu svěřují výhradně znalci.

Např. státní notářství v Karvině ve věci sp. zn. Nsn 521/78 nařídilo provedení odhadu nemovitosti, ustanovilo znalce a uložilo mu, aby podal posudek písemně.

Opatření odhadu je úkonem státního notářství. Jeho cílem je zjištění ceny, za kterou má být nemovitost prodána. Provedení odhadu na místě samém není zásadně nadbytečné. Za přítomnosti účastníků a dalších zainteresovaných osob mohou být objasněny skutečnosti rozhodné pro zjištění ceny nemovitosti (např. stáří stavby, provedení přístaveb, existence věcných břemen apod.). Přitom např. pro spoluvlastníky a osoby, které mají práva k nemovitosti, je to jediná příležitost, jak se

vyjádřit k ceně nemovitosti.

Znění ustanovení § 79 odst. 2 not. ř. a § 86 odst. 2 jednacího řádu pro státní notářství však nevylučuje postup podle ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř. Lze proto v odůvodněných případech (např. jde-li o nemovitost v soukromém vlastnictví) postupovat tak, že státní notářství ustanoví znalce, uloží mu, aby posudek podal písemně, účastníkům, popřípadě i jiným osobám uloží, aby umožnili znalci přístup ke stavbě, a po dohodě se znalcem o datu konání prohlídky (ohledání) nemovitosti za účelem podání posudku vyrozumí o tom účastníky a další subjekty (včetně spoluvlastníků) uvedené v ustanovení § 86 odst. 2 jednacího řádu pro státní notářství.

Podle ustanovení § 79 odst. 2 not. ř. nemusí státní notářství odhad opatřit, jestliže nemovitost byla odhadnuta v době jednoho roku přede dnem, kdy nařízení výkonu nabylo právní moci.

Správně tedy zrušil krajský soud v Ústí nad Labem rozhodnutí státního notářství v České Lípě ve věci sp. zn. Nsn 351/78 s tím, že státní notářství nesprávně vycházelo z ceny nemovitostí zjištěné v řízení o dědictví, které skončilo více než rok předtím, a navíc ani v tomto řízení nebyl pořízen znalecký odhad nemovitostí.

Státní notářství se zásadně nedotazují okresních národních výborů na cenu přípustnou podle cenových předpisů ve smyslu ustanovení § 86 odst. 3 jednacího řádu pro státní notářství, jde-li o nemovitosti v osobním vlastnictví s pozemky, s nimiž se nakládá obdobně jako s osobním vlastnictvím, se zřetelem k tomu, že znalci provádějí odhad podle cenových předpisů, takže státní notářství si samo může tyto ceny přezkoumat. Tuto praxi lze považovat za správnou.

4. Stanovení odhadní ceny rozhodnutím

Stanovení odhadní ceny ve smyslu ustanovení § 79 odst. 2 not. ř. se provádí rozhodnutím státního notářství, které se doručuje účastníkům s poučením o opravných prostředcích. Někdy však dochází k nesprávnému postupu.

Např. ve věci sp. zn. 2 Nsn 351/74 státního notářství v Jihlavě byla cena nemovitosti stanovena až ve vyhlášce.

Výrok rozhodnutí, jímž byla stanovena odhadní cena, neodpovídal znění zákona např. ve věci sp. zn. Nsn 151/77 státního notářství v Blansku (místo pojmu odhadní cena se ve výroku uváděla „obecná cena“), nebo ve věci sp. zn. 2 Nsn 501/75 státního notářství v Gottwaldově (místo odhadní ceny se uváděla „hodnota“).

5. Prodej nemovitostí v osobním vlastnictví

a) Forma a obsah vyhlášky podle ustanovení § 80 odst. 1 not. ř.

Forma vyhlášky vydané ve smyslu ustanovení § 80 odst. 1 a 2 not. ř. není jednotná.

Některá státní notářství vydávají vyhlášku formou rozhodnutí (přitom není rozhodující, zda je označeno jako „rozhodnutí“ nebo „vyhláška“ anebo v některých případech i oběma způsoby), které je odůvodněno a obsahuje poučení o odvolání. Někdy vyhláška neobsahuje odůvodnění ani poučení o odvolání, ale je s ní nakládáno jako s rozhodnutím potud, že je doručována účastníkům. Některá státní notářství vydávají vyhlášku jako pouhé oznámení, nikoliv formou rozhodnutí. Vyhláška je ve všech případech uveřejňována vyvěšením v soudní budově a na místním národním výboru v místě, kde je nemovitost; v některých okresech jí uveřejňují i v okresním tisku.

Z ustanovení § 80 odst. 1 ani odst. 2 not. ř. nevyplývá jednoznačně, zda vyhláška má mít formu

rozhodnutí či pouhého oznámení. Pro formu první mluví skutečnost, že v ní státní notářství určuje lhůtu k podání přihlášek a koupi nemovitosti, když výše odhadní ceny již byla vyřešena samostatným rozhodnutím, proti němuž bylo přípustné i odvolání.

Podle ustanovení § 17 not. ř. se rozhodnutí vydává o věci samé nebo její části anebo o jiných otázkách. Forma rozhodnutí se tedy dá dovodit z toho, že státní notářství rozhoduje o stanovení lhůty. Vyhláška by proto měla obsahovat odůvodnění a poučení o opravném prostředku a měla by být doručena účastníkům řízení.

Jestliže obsah vyhlášky stanovený v § 80 odst. 2 not. ř. má povahu vlastního rozhodnutí jen ve stanovení lhůty, která je nepochybně tzv. lhůtou soudcovskou a kterou se upravuje pouze vedení řízení, pak je vzhledem k ustanovení § 21 odst. 2 písm. a) not. ř. odůvodněn názor, že proti rozhodnutí, jímž se vydává vyhláška ve smyslu ustanovení § 80 not. ř., není odvolání přípustné.

Obsah vyhlášky je třeba volit podle okolností případu. Základní náležitosti uvedené v § 80 odst. 2 not. ř. musí obsahovat ve všech případech; v některých případech je pak navíc žádoucí i upozornění na jednotlivá souvisící ustanovení notářského řádu, např. o tom, že kupující je povinen složit předem cenu, že prodej se uskutečňuje rozhodnutím státního notářství, že stát neodpovídá za vady a že nabyvateli bude vyměřen poplatek z převodu nemovitosti. Vyhláška má podávat případným zájemcům přehlednou informaci o předmětu a podmínkách prodeje; proto má obsahovat i podrobnější popis nemovitostí. Požadavek širšího obsahu vyhlášky, než by vyplýval z ustanovení § 80 odst. 2 not. ř., je v souladu i se všeobecnou poučovací povinností státních notářství (§ 4 odst. 2 not. ř.).

Lhůta stanovená zájemcům k podání přihlášky není v notářském řádu předepsána a je tedy věcí státního notářství, aby posoudilo, jaká lhůta je v konkrétním případě vhodná. Většinou je v zájmu uspíšení výkonu rozhodnutí stanovena lhůta kolem jednoho měsíce, a to někdy pevným datem, někdy do 30 dnů od uveřejnění vyhlášky. Kratší lhůta není vhodná.

b) Prodej spoluvlastnického podílu (§ 80 odst. 3 not. ř.)

Jde-li o prodej spoluvlastnického podílu nemovitosti, která je v osobním spoluvlastnictví, státní notářství postupují podle ustanovení § 80 odst. 3 not. ř. a správně nabízejí podíl především ostatním spoluvlastníkům. Ti také zpravidla podíl kupují.

c) Postup podle ustanovení § 81 not. ř.

Jen výjimečně se o koupi nemovitosti přihlásí více zájemců, takže zpravidla státní notářství nemusí činit dotaz na místní národní výbor o tom, kterému zájemci by bylo vhodné nemovitost prodat.

Podle ustanovení § 81 not. ř. se postupovalo např. ve věci sp. zn. Nsn 34/77 státního notářství v Jičíně, když se na vyhlášku přihlásili čtyři zájemci. Místní národní výbor se vyjádřil tak, že nemovitost by měla být prodána v pořadí prvnímu uchazeči o koupi, aniž uvedl bližší důvody. Státní notářství správně při výběru vycházelo ze skutečného stavu věci a prodalo nemovitost zájemci, jehož potřeba byla nejnaléhavější; poukázalo na to, že stanovisko MNV tu není správním rozhodnutím, jímž by bylo státní notářství vázáno.

Pokud by přicházel v úvahu postup podle ustanovení § 81 not. ř., soustředí státní notářství nejprve od zájemců podklady, jež by mohly mít význam pro úvahu o tom, kterému zájemci by bylo vhodné nemovitost prodat, a sdělí je spolu se žádostí o stanovisko místnímu národnímu výboru.

6. Prodej ostatních nemovitostí

Prodej zemědělských nebo jiných nezastavěných pozemků, jakož i staveb, které nemohou být v osobním vlastnictví (§ 82 a § 83 not. ř.), přichází v úvahu velmi zřídka. Může jít o prodej obytného domu nebo podílu na něm. Prodej bývá nařízen pro vysoké nedoplatky na daních nebo pro staré pohledávky peněžních ústavů. V těchto případech kupuje nemovitost finanční odbor ONV, jemuž se také nemovitost nabídne.

Při stanovení odhadní ceny nemovitosti v soukromém vlastnictví vychází se z ceny nemovitosti, za kterou by ji mohl koupit národní výbor nebo socialistická organizace, tj. z ceny podle vyhlášky č. 43/1969 Sb. /17/ (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 18/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

7. Společná ustanovení o prodeji

a) Doložení bezvýslednosti prodeje

Jestliže se nepřihlásí žádný zájemce, vyčká státní notářství ve smyslu ustanovení § 84 not. ř. šest měsíců ode dne, kdy byli zájemci vyzváni, aby se přihlásili, a spisy pak vrátí soudu. Zpravidla již státní notářství v uvedené lhůtě neprovádí jiné úkony a pokusy získat další zájemce (např. vydání další vyhlášky apod.). Nedochází k tomu, že by se nepodařilo prodat nemovitost žádnému z přihlášených zájemců, ani k tomu, že by nařízení prodeje bylo oznámeno krajskému národnímu výboru.

V případech, kdy se nemovitost nepodařilo prodat, státní notářství samo již tu nerozhoduje; řízení před státním notářstvím končí oznámením bezvýslednosti prodeje soudu. Spisy státního notářství o provádění výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zůstávají u státního notářství a nepřipojují se k soudnímu spisu o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti.

Nesprávně tedy státní notářství v Chomutově ve věci sp. zn. Nsn 452/77 po uplynutí šestiměsíční lhůty řízení záznamem ve spise zastavilo a soudní spis, jakož i spis státního notářství, z něhož učinilo součást soudního spisu, vrátilo soudu.

b) Složení kupní ceny

Ve všech případech, kdy se přihlásí občan jako zájemce o koupi nemovitosti v osobním vlastnictví, dochází ke složení kupní ceny na účet státního notářství před rozhodnutím o prodeji.

Ve věci sp. zn. Nsn 151/77 státního notářství v Blansku a sp. zn. Nsn 501/77 státního notářství v Uherském Hradišti byla ovšem cena složena nesprávně na účet soudu.

Při prodeji nemovitosti národnímu výboru nebo jinému státnímu orgánu není složení kupní ceny vzhledem k ustanovení § 85 not. ř. před prodejem vyžadováno.

c) Uskutečnění prodeje

Při vydávání rozhodnutí o prodeji nebyla zjištěna pochybení.

Potíže někdy činí formulace potvrzení podle ustanovení § 86 odst. 2 not. ř. Podle tohoto ustanovení vydá státní notářství po právní moci rozhodnutí o prodeji nemovitosti nabyvateli nemovitosti potvrzení o tom, že mu nemovitost byla při výkonu rozhodnutí prodána a že nabytí vlastnictví dnem právní moci rozhodnutí podle ustanovení § 86 odst. 1 not. ř. Toto datum je třeba v potvrzení uvést. Potvrzení je listinou, která osvědčuje nabytí vlastnictví k nemovitosti; nemá povahu rozhodnutí, protože v potvrzení nemůže státní notářství znovu rozhodovat o věci již pravomocně rozhodnuté; odvolání proti němu je tedy pojmově vyloučeno.

Není proto správná formulace potvrzení ve věci sp. zn. Nsn 501/77 státního notářství Uherské Hradiště, kde se uvádí: Státní notářství ve věci ... rozhodlo takto: „Státní notářství potvrzuje, že P. K. byly prodány tyto nemovitosti ...“. V tomto potvrzení nebylo také uvedeno, že kupující nabyt vlastnictví dnem právní moci rozhodnutí o prodeji, takže potvrzení neodpovídalo ustanovení § 86 odst. 2 not. ř.

Podle ustanovení § 102 odst. 3 not. ř. zašle státní notářství orgánu geodézie potvrzení o tom, komu byla nemovitost prodána a kterým dnem nabyt vlastnictví ten, komu byla nemovitost prodána.

d) Náklady prodeje

Státní notářství postupují rozdílně, pokud jde o znalečné určované za provedení odhadu nemovitostí. Nejčastěji se vyžaduje složení zálohy na znalečné od oprávněného; někdy bylo uloženo ještě před uskutečněním prodeje povinnému, aby současně upravované znalečné zaplatil, v jiných případech bývá zapláceno znalečné z rozpočtových prostředků nebo z částky sražené ze složené kupní ceny.

Tento nejednotný postup pramení zejména z toho, že není plně chápáno se všemi důsledky, že ustanovení § 87 not. ř. představuje ve spojení s ustanovením § 336 odst. 1 o. s. ř. zvláštní zákonnou úpravu úhrady nákladů řízení, a to úhradu ze zaplacené prodejní ceny.

Tato zvláštní úprava především vylučuje možnost ukládat kterémukoliv z účastníků výkonu rozhodnutí povinnost složit zálohu na znalečné, neboť by se tím mařila úhrada ze zaplacené prodejní ceny, o kterou se také má snížit výtěžek prodeje odevzdávaný státním notářstvím soudu k provedení rozvrhu. Vyloučeno je ovšem i poukazovat znalečné z ceny složené zájemcem podle ustanovení § 85 not. ř. před prodejem.

Je-li povinností státního notářství neprodleně po provedení důkazu znalcem rozhodnout o určení znalečného a po právní moci tohoto rozhodnutí znalečné vyplatit, 18) nezbyvá než vyplatit znalečné z rozpočtových prostředků, nenabylo-li dosud právní moci rozhodnutí státního notářství o uskutečnění prodeje (§ 86 odst. 1, 2 not. ř.). Vzhledem k povaze řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, které je pokračováním soudního řízení, nebrání tomuto postupu ustanovení § 36 odst. 2 jednacího řádu pro státní notářství.

V dalším postupu je pak nutno rozlišit dvě skupiny případů. Dojde-li k prodeji nemovitosti, postupuje se podle ustanovení § 87 not. ř., aniž se o povinnosti nahradit vyplacené náklady zvlášť rozhoduje. Jestliže k prodeji nedojde, sdělí státní notářství tuto skutečnost soudu (§ 84 not. ř.) a současně sdělí výši zaplacených nákladů. Soud pak o povinnosti uhradit státu tyto náklady rozhodne podle ustanovení § 148 odst. 1 o. s. ř., § 270 odst. 3 a § 271 o. s. ř.

Úhrada notářských poplatků z převodu nemovitostí nepřichází v úvahu vzhledem k ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 24/1964 Sb.

8. Jiné poznatky z řízení o prodeji nemovitostí

a) Prodej společné věci (§ 348 o. s. ř.)

Předpokladem pro zahájení řízení u státního notářství o prodeji nemovitosti po zrušení podílového spoluvlastnictví rozhodnutím soudu, podle něhož má být společná věc prodána, je nařízení výkonu rozhodnutí soudem; výkon lze nařídit jen na návrh některého ze spoluvlastníků (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 81/1967 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

Nesprávně tedy zahájilo státní notářství v Českých Budějovicích ve věci sp. zn. 3 Nsn 701/78 řízení o prodej nemovitosti na základě rozhodnutí soudu, kterým bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví

k nemovitostem a byl nařízen jejich prodej. Nesprávně postupoval i soud, který toto rozhodnutí soudu státnímu notářství zaslal k provedení.

b) Vztah k soudnímu řízení

Návrhy týkající se řízení o soudní výkon rozhodnutí lze činit pouze u soudu; státní notářství nemůže o nich rozhodovat. Jestliže státní notářství zjistí důvody, pro něž nemůže být výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti proveden, upozorní soud a dá tak podnět k jeho procesnímu opatření. Samo ve věci nerozhoduje.

Nesprávně proto státní notářství v České Lípě ve věci sp. zn. Nsn 351/78 po zastavení výkonu rozhodnutí soudem vydalo rovněž rozhodnutí, jímž zastavuje řízení o prodeji nemovitosti, a doručilo toto rozhodnutí účastníkům, MNV a všem zájemcům o koupi s nesprávným poučením, že odvolání tu není přípustné.

Rovněž státní notářství v Gottwaldově ve věci sp. zn. Nsn 501/75 nesprávně po sdělení soudu, že spis byl zaslán dožádanému soudu k sepsání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí, s tím, aby v realizaci prodeje nebylo zatím pokračováno, vyznačilo v rejstříku skončení řízení a spis založilo. Usnesení soudu o zastavení řízení, které bylo později vydáno, není ve spise založeno.

Příkladem zcela nesprávného postupu, pokud jde o vztah řízení před státním notářstvím k řízení soudnímu, je postup státního notářství pro Prahu 3 ve věci sp. zn. 3 Nsn 1301/79. Toto státní notářství prodalo rozhodnutím dvě šestiny nemovitosti s tím, že tento podíl byl ve vlastnictví A. M., ačkoli v usnesení soudu o nařízení výkonu byly uvedeny jiné dvě vlastnice. Na upozornění oprávněné Správy pro věci majetkové a devizové na toto pochybení odpovědělo státní notářství v tom smyslu, že vychází z údajů pozemkové knihy. I kdyby však byla vada v usnesení soudu, státní notářství může nejvýše soud upozornit, nemůže však samo usnesení soudu měnit. Navíc v tomto případě mohlo státní notářství zjistit jak ze soudního spisu, tak z vlastního spisu rejstříku D, že A. M. zemřel a že po něm nabyly nemovitost vlastnice uvedené v usnesení soudu.

Pokud soud rozhoduje o návrhu na odklad, popřípadě na zastavení výkonu rozhodnutí, měl by vždy včas informovat státní notářství o probíhajícím řízení, aby státní notářství zbytečně nepokračovalo v prodeji a nevznikaly tak nedůvodné náklady.

Např. ve věci sp. zn. E 673/76 okresního soudu v Litoměřicích po zaslání pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí státnímu notářství rozhodoval soud o návrhu na odklad výkonu rozhodnutí; potom k návrhu oprávněného částečně zastavil výkon rozhodnutí z důvodů zaplacení pohledávky až na náklady řízení a vyčkával sdělení, zda byl zaplacen i zbytek pohledávky, aniž o tom vyrozuměl státní notářství. Státní notářství však mezitím pokračovalo v provádění výkonu rozhodnutí, ovšem k prodeji nedošlo pro nedostatek zájemců.

Ve věci sp. zn. Nsn 9/76 státního notářství v Trutnově bylo 28. 12. 1978 vydáno rozhodnutí státního notářství podle ustanovení § 86 odst. 1 not. ř., jímž byla nemovitost prodána. Před tím však bylo vykonávané soudní rozhodnutí zrušeno rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR z 22. 9. 1978 sp. zn. 3 Cz 59/78. Státní notářství se o tom dozvědělo až dne 9. 1. 1979; výkon rozhodnutí byl soudem zastaven až 12. 3. 1979. Státní notářství potom poukázalo státní spořitelnu, aby složenou kupní cenu vrátila složitelům.

c) Doručování rozhodnutí

Státní notářství postupují značně nejednotně, pokud jde o způsob doručování rozhodnutí. Někdy doručují všechna rozhodnutí bez ohledu na jejich povahu do vlastních rukou, jindy všechna rozhodnutí jen na bílou doručenkou. Vzhledem k tomu, že řízení u státního notářství je pokračováním

soudního řízení, platí o doručování rozhodnutí státním notářstvím to, co bylo uvedeno ohledně soudu při soudním výkonu rozhodnutí. K doručení do vlastních rukou by mělo dojít např. u rozhodnutí státního notářství o prodeji nemovitosti (§ 86 not. ř.).

1) zákona č. 99/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 162/1973 Sb.)

2) vydaný instrukcí ministerstva spravedlnosti ČSR z 5. 6. 1973 č. j. 417/73-L uveřejněnou v částce 5-6/1973 Sbírky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti ČSR; oznámení o jejím vydání bylo uveřejněno v částce 19/1973 Sb. (v SSR viz Spravovací poriadok pre okresné a krajské súdy, vydaný instrukcí ministerstva spravedlnosti SSR z 18. 6. 1973 – L uveřejněnou v částce 5/1973 Zbierky inštrukcií a oznámení Ministerstva spravodlivosti SSR; oznámení o jejím vydání bylo uveřejněno v částce 19/1973 Sb.)

3) Srov. již i závěry bývalého Nejvyššího soudu Cpj 168/64 (viz sborník III. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980, str. 342).

4) Viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 19/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

5) v SSR Slovenské státní pojišťovny

6) v SSR č. 124/1974 Sb.

7) Srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 63/1974 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

8) Viz i stanovisko bývalého Nejvyššího soudu Cpj 155/66 (sborník III. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980, str. 298 a 299), podle něhož „nebyl-li občan, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, pověřen v rozhodnutí vydaném podle ustanovení § 45 odst. 1 zák. o rod. zastupováním nezletilého dítěte oprávněným k zastupování při vymáhání výživného (např. byl-li pověřen zastupováním dítěte jen v běžných záležitostech), nemůže nezletilé dítě zastupovat při soudním výkonu rozhodnutí k vymožení výživného“.

9) Viz i sborník III. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980, str. 340-341.

10) Viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 69/1965 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR.

11) Viz již i stanovisko bývalého Nejvyššího soudu Cpj 169/64 (uveřejněné ve sborníku III. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980, str. 344-345).

12) Srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 18/1980 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

13) zákona č. 140/1961 Sb. (úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 113/1973 Sb.; další doplnění bylo provedeno zákonem č. 40/1980 Sb.)

14) Viz zásady bývalého Nejvyššího soudu [Prz 51/65](#) (sborník I. Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím“, SEVT, Praha 1974, str. 447), rozhodnutí uveřejněné pod č. 17/1967 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR a rozbor

a zhodnocení Nejvyššího soudu ČSR, [Cpj 86/71](#) (č. 42/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 257).

15) zákona č. 95/1963 Sb. (ve znění zákonů č. 158/1969 Sb. a č. 29/1978 Sb.)

16) vydaného instrukcí ministerstva spravedlnosti z 25. 2. 1964, č. j. 216/64-L, uveřejněnou pod č. 4/1964 Sbírky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti (její vydání bylo oznámeno v částce 29/1964 Sb.)

17) v SSR podle vyhlášky č. 47/1969 Sb.

18) Srov. č. 1/1981 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 111 a 112).